

Petak, 28. novembar 2008.
Svedok Reynaud Theunens
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 09.06 h

Molim, ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Pre nego što nastavimo, želeo bih da podsetim Odbranu da je problem stranica dokaznog predmeta Tužilaštva broj P482, knjige koju Odbrana želi da ponudi kao dodatak onome što je Tužilaštvo unelo, još uvek nerazjašnjen i da prethodno podsećanje nije izazvalo nikakve reakcije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsedavajući, nakon podsećanja gospodina Nilssona, ja sam poslao *e-mail* osobama iz Tužilaštva koje su takođe umnožile *e-mail* gospodina Nilssona sa njegovim predlogom, međutim, ja nisam još ništa dobio od Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Hajde da pokušamo da to pitanje razrešimo što pre. Proveriću to... da. Gospodine Theunens, dobro jutro i vama.

SVEDOK THEUNENS: Dobro jutro, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Želim da vas podsetim da vas svečana zakletva koju ste dali na početku svedočenja, još uvek obavezuje. Gospodin Mišetić će sada nastaviti sa unakrsnim ispitivanjem. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

svedok: Reynaud Theunens

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIŠETIĆ - NASTAVAK

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas da pokažete dokazni predmet Tužilaštva broj P878 na ekranu.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, sada ću vam prikazati jedan dokument koji je napisao general Laušić 16. avgusta, a to je bilo poslato svim jedinicama vojne policije i svim odeljenjima i sektorima.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ako pogledamo sada niže ovu stranicu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodin Laušić tu kaže: „Sa promenom u raspoređivanju hrvatskih vojnih jedinica u novooslobođenim područjima Republike Hrvatske, i organizacije uprava policije, policijskih stanica i MUP-a... MUP-a Republike Hrvatske, stvoreni su uslovi za promenu u raspoređivanju jedinica vojne policije oružanih snaga... kao i način izvršenja zadataka vojne policije i u skladu sa tim sam ovde...“ Zatim govori o raznim bataljonima vojne policije i izdaje im razna zaduženja. Na primer, u tački 4: „Do 18 časova, 18. avgusta, ukinuti sve punktove prema slobodnim delovima Federacije BiH, u zoni odgovornosti 67. Bataljona, 70. Bataljona i 71. Bataljona vojne policije. Punktove će preuzeti pripadnici MUP-a RH.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ako možemo na sledeću stranu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pod tačkom 6, ovo je... zamoliću vas da ovo imate na umu, zbog toga što je relevantno za naredni dokument. Kaže se: „U svim zonama odgovornosti, osigurati da komandanti jedinica vojne policije budu upoznati sa rasporedom jedinica HV na liniji odbrane i u uporištima, brojnim stanjem jedinica, vremenom i pravcem pregrupisavanja ili odlaskom jedinica vojne policije iz zone odgovornosti, da oni imaju brojeve telefona komandanta i obrnuto, čime se obezbeđuje poznavanje zone odgovornosti na osnovu kojeg će se takođe planirati angažovanje patrola vojne policije.“ I pre nego što vam postavim pitanje, dozvolite da vas uputim na dokazni predmet Tužilaštva broj P877.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možete, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada vam pokazujem dokument koji je nastao dva dana nakon ovog dokumenta. Ako se sećate dela, ono što je na ekranu sada bilo je 16. avgusta. Gospodin Morić šalje pismo generalu Laušiću, ja mislim, 17. avgusta. Sada vam pokazujem 18. avgust, gde general Laušić izdaje naređenje u kojem navodi pismo gospodina Morića.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da vidimo dno dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vidite da je ovo sada poslato takođe i... to je naređenje poslato svima... bataljonima vojne policije koji su bili tamo: 67. Bataljon, 68. Bataljon, 69. Bataljon, 71. Bataljon i 72. Bataljon. On u uvodu kaže: „Uprava vojne policije dobila je zvanični dokument od MUP-a RH 17. avgusta 1995. godine, u kome se navodi da se na teritoriji Republike Hrvatske koja je oslobođena tokom operacije *Oluja*, još uvek svakog dana beleže primeri spaljenih kuća, nezakonito oduzimanje pokretne imovine drugih ljudi, kao i drugi... kao i primeri drugih oblika nezakonitog ponašanja pripadnika HVO i civila koji nose uniforme HV...“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Zapravo, izgleda da ja ovde imam drugačiji prevod.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Onda ću čitati onaj sa ekrana.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U engleskom tekstu piše „HV.“

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Izgleda da ja imam prethodni prevod, pa ću čitati onaj u kom piše...to nije relevantno za pitanje koje ću postaviti, ali vi ste u pravu. U onom na ekranu se kaže: „...druge nezakonite radnje vojnika HV i civila koji nose uniforme HV se dešavaju svakodnevno.“ U komunikaciji se takođe kaže da „kooperacija između vojne i civilne policije na oslobođenoj teritoriji do sada nije dala rezultate, u skladu sa osnovnim smernicama državne politike.“ To ide dalje i on izdaje naređenje bataljonima vojne policije koje sam ja pominjao. Ako pogledate ovo naređenje, on daje posebne zadatke uključujući da „od komandanata vodova, četa i bataljona se traži da odmah stupe u kontakt sa komandantima svih policijskih stanica.“ Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Ali on takođe navodi, ja sam to takođe kopirao u moj izveštaj, na engleskom je to strana 230, u drugom delu da „komandanti vodova, četa i bataljona vojne policije da odmah stupe u kontakt sa najviše rangiranim oficirom HV u toj zoni odgovornosti“ i tako dalje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja... ja nisam završio svoje pitanje. Mislio sam da se vi ne slažete sa onim što sam ja pročitao u tom trenutku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Izvinjavam se. Ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Vi ste u pravu. U sledećoj rečenici se kaže... ali niste završili ovde rečenicu. Kaže se: „...da stupe u kontakt sa najviše rangiranim komandantom HV u toj zoni odgovornosti, i da se u potpunosti izvrši stavka 6 iz naređenja Uprave vojne policije“, ono što je stavka 6 u naređenju. Upravo sam vam pokazao na ekranu, kaže se: „Stupiti u kontakt sa komandantima tako da znate...“ – u suštini se kaže, tako da znate gde će biti trupe, tako da možete da planirate aktivnosti prema tome. Je li to tačno? Ne kaže se, Idite do lokalnog komandanta kako biste primili naređenja od njega o tome šta bi trebalo da radite. I ako mogu da završim ovo, dalje do tačke, ako pogledate tačku 3, kaže se... on daje posebna uputstva: „Zapisnici koji su sastavljeni pokazuju detaljne zaključke sastanaka održanih sa šefovima policijskih stanica i načelnicima policijskih uprava“, prema stavki 1, „kao i zapisnici sastanaka održanih sa komandantima HV“ prema stavki 2 iz naređenja. Zatim se kaže: „Zapisnici sa sastanaka prikupljaju komande bataljona (nezavisnih četa); i kad se sastave, oni treba da budu dostavljeni upravi vojne policije do 20.00 časova 19. avgusta 1995. godine.“ Sada, zar nisu ovo što govori general Laušić izdavanja naređenja bataljonima da koordiniraju sa MUP-om, policijskim stanicama i policijskom upravom; da stupe u kontakt sa lokalnim komandantima HV, do 16. avgusta, kako bi dobili informaciju da... gde su razmeštene trupe HV; i da ne podnose izveštaj lokalnim komandantima, nego da podnesu izveštaj generalu Laušiću o sprovođenju naređenja. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja imam problem u smislu da mi koristimo ovaj dokument, ali je očigledno da general Laušić ne može da ponovi ono što je, na primer, u pravilima... pravilima iz 1994. godine o upotrebi vojne policije, zato što bi on trebalo da izda enciklopediju. Mislim da ja mogu bolje da odgovorim na pitanje ako vas uputim na broj 2741 po Pravilu 65 ter, što je opisano na stranici 328. u drugom delu mog izveštaja, gde komandant 3. čete

72. Bataljona vojne policije obavještava majora Jurića o kooperaciji i koordinaciji između dvojice komandanata operativnih grupa, tj. komandanta operativne grupe Zadar, majora Fuzula, kao i šefa civilne policije. Taj izveštaj pokazuje veoma dobru sliku o tome kako su propisi kao i prateća naređenja već implementirani u ranijim fazama operacije *Oluja*.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, moram da vas prekinem ponovo jer vi prelazite na Pravilo 65 ter koje nema nikakve veze sa pitanjem koje sam vam ja postavio. To je, kao što znate, izveštaj komandanta podređenih jedinica vojne policije majoru Juriću, i ja sam hteo da vas pitam to ovoga jutra. Već ste svedočili da major Jurić nije nikada podnosio izveštaje generalu Gotovini. Zašto se onda vraćate na dokument koji je iza mene. Hajde da se sada vratimo. To je 8. avgust. Ja vas pitam o 16. avgustu do 18. avgusta.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Ali...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: ...časni Sude, trudim se da objasnim na osnovu dokumenata koje sam pregledao, a takođe i na osnovu... mog obrazovanja i profesionalnog iskustva kako su se stvari odvijale. Ako želimo da budemo 100 procenata precizni, gospodine Mišetiću, oko ovog konkretnog naređenja koje imamo na ekranu, a zatim i oko dokaznog predmeta Tužilaštva broj P878, voleo bih da ponovo vidim dokazni predmet Tužilaštva broj P878 i vidim u kojoj meri on sadrži uputstva za 72. Bataljon vojne policije, i da li je to zaista poslato 72. Bataljonu vojne policije. Zbog toga što slika koju sam video na monitoru, ja samo vidim zaduženja i zadatke za 69. Bataljon, 70. Bataljon i 71. Bataljon vojne policije.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa sad, da li možete da ga vidite ili ne, pre nego što vas vratim na taj dokument, pogledajte klasu i redni broj naveden u broju 2, datiran na 16. avgust, i onda želim da to uporedite sa dokaznim predmetom Tužilaštva broj P878. Zatim mi recite da li poričete da je dokazni predmet Tužilaštva broj P877 poslat 72. Bataljonu vojne policije sa uputstvom da prati broj 6, stavku 6, 16. avgusta, i recite mi, ako je to isti dokument da je on naveden kao 18. avgust, koji sam ja pokazao kao 16. avgust?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je drugačije pitanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, ako je svedok u to ubeđen, iako se pojavljuju isti brojevi, da ipak postoji pitanje da li je jedan dokument poslat jedinici, a svedok očigledno zna puno o dokumentu i ukazuje na to, onda on ima pravo da to uradi.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, apsolutno, časni Sude. To je u redu. Ja želim da on, kako ne bismo išli napred - nazad u dokumentu, da ima na umu broj 2. Sada, gospodine sekretare, ako mogu da idem na dokazni predmet Tužilaštva broj P878, prva strana, koju sam već čitao gospodinu Theunensu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vidite, na vrhu, kaže se: „Svim jedinicama vojne policije.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista. Ali posebna uputstva na prvoj strani kažu da se odnosi samo na primaoca koje vidimo ili na jedinice koje vidimo: 69, 67, 71, i ne vidim da li je to broj 4.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tačno. U ovim posebnim pasusima, sa posebnim zadacima, ovim jedinicama.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Sada, gospodine sekretare, ako možemo da idemo na stranu 3, paragraf 6.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada, taj paragraf počinje: „U svim zonama odgovornosti.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I to je poslato bataljonima vojne policije, je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, slažem se sa vama oko naslova. Kaže se „svim bataljonima vojne policije.“ Kako god, kada pogledamo listu primalaca na kraju...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Nema nijedne vojne jedinice kao primaoca na kraju, pa bi zato trebalo da kažemo da to nije išlo nijednoj jedinici vojne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Nije upućeno Vojnoj oblasti Split. Ja ne tvrdim da je to imalo značajnog uticaja na to da li će se paragraf 6 primeniti na 72. Bataljon vojne policije ili ne. Ja ne... kako ja to vidim, na osnovu drugih dokumenata koje sam pregledao, paragraf 6 ne menja ništa u zadacima regularne vojne policije, bataljona vojne policije u zoni odgovornosti vojnih područja, uključujući Vojnu oblast Split; još jednom, ove dužnosti, kako su određene u pravilima vojne policije iz 1994. godine. Kao što sam pomenuo, broj 2741 po Pravilu 65 ter je primer koji pokazuje kako ovi zadaci, zadaci koje ste pomenuli u sredu, kako je koordinisano sa komandantima operativnih grupa i sa civilnom policijom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Hajde da se vratimo na dokument koji... i pitanje koje sam vam postavio. U dokumentu od 18. avgusta, nakon što gospodin Laušić primi izveštaj gospodina Morića, to je izdavanje uputstva... izvinjavam se, izdavanje naređenja bataljonima vojne policije kako da saraduju sa MUP-om, kako da izveštavaju na svojim sastancima, i da treba da se sastanu sa najviše rangiranim lokalnim komandantima kako bi dobili informaciju o tome gde su trupe HV smeštene. Da li to kaže taj dokument?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. To je ono što dokument kaže, i to je u skladu sa profesionalnim... mislim, profesionalnim lancem. Kako ste sami pomenuli, kako, to je ono na šta su uputstva upućivala kroz profesionalni lanac.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, nisam to ja pomenuo, ali...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možemo da idemo na dokazni predmet Odbrane broj D595, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo su... ovo je izveštaj o rezultatima sastanka o koordinaciji između predstavnika MUP-a i ministarstva... izvinjavam se, uprave vojne policije, u vezi sa problemima koji se nastavljaju u novooslobođenim teritorijama. Sastanak je održan 15. septembra 1995. Na prvoj strani, vidite ko je prisustvovao sastanku. Gospodin Morić je prisustvovao; njegov pomoćnik za kriminalističku policiju, gospodin Benko je bio prisutan. U

ime vojne uprave, bio je general Laušić, njegov pomoćnik gospodin Biskiće... oprostite. U ime MUP-a, šefovi policijskih uprava su prisustvovali na područjima ... sa novooslobođenih područja; njihovi zamjenici i pomoćnici komandanata iz vojne policije, šef odeljenja uprave vojne policije; komandanti 69. Bataljona vojne policije, 70. Bataljona vojne policije, 71. Bataljona vojne policije, i 72. Bataljona vojne policije; šefovi istražnih odeljenja kriminalističke vojne policije. Tu je zabeleženo ko je šta rekao na sastanku.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako okrenemo stranu 5 od 7 ukupno, voleo bih da vam pokažem šta je general Laušić rekao na sastanku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kaže se: „General Laušić zaključio je izveštaje komandanata jedinica vojne policije. Pripadnici MUP-a i vojne policije su promotori državne politike, i jedini ljudi koji su odgovorni za njenu primenu, prisutni su na ovom sastanku. Cilj je jasan: Zaštita ljudi i imovine i stvaranje dobru bezbedonosnu situaciju na celom području Republike Hrvatske.“ Šta mislite da general Laušić podrazumeva kada kaže da su jedini ljudi koji su odgovorni za primenu državne politike prisutni na ovom sastanku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, ja sam ukazao na ovaj dokument u mom izveštaju na strani 238 u drugom delu engleske verzije. To je ono što Laušić navodi. Kada uporedim ovu izjavu sa propisima i svim ostalim dokumentima koje sam video, i u konkretnim naređenjima načelnika Glavnog stožera i komandanta Vojne oblasti Split, kao i komandanata podređenih jedinica u odnosu na sprovođenje discipline, ne mogu da izvučem neke konkretne zaključke iz toga, osim da, po njegovom mišljenju, on je... on i civilna policija su, kako on kaže, promotori državne politike i jedini odgovorni ljudi. Kako god, vojni dokumenti koje sam ja video pokazuju da je načelnik Generalštaba, takođe, kao i komandanti podređenih jedinica, smatrao da su oni odgovorni za sprečavanje pljačke, sprečavanje paljenja, i sprovođenje svih drugih aspekata vojne discipline kao što je utvrđeno u Pravilniku o disciplini i drugim propisima Hrvatske vojske.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ono za šta sam ja više zainteresovan je vaša metodologija, način na koji ste radili i kako ste izvukli svoje zaključke. Ja sam sada potrošio dobar deo dana razgovarajući sa vama o vojnoj policiji. Prošli smo kroz naređenja gospodina Laušića pre *Oluje*; naređenja tokom *Oluje* kako bismo videli posebne objekte, posebna skladišta; naređenja nakon *Oluje* o koordinaciji sa MUP-om kako bi im se poslali izveštaji. Razgovarali smo o ulozi gospodina Jurića i o tome kako je jedino on podnosio izveštaj generalu Laušiću. Sada kažem, kada ponovo pogledate ove dokumente i dođete na ovaj pasus. Ja ne verujem da ste citirali ovaj pasus u svom izveštaju, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Moram da proverim.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kada pogledate ovaj pasus, gde general Laušić kaže: „Jedini ljudi koji su odgovorni za primenu ove politike“, koja podrazumeva zaštitu ljudi i imovine, „prisutni su na ovom sastanku...“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ali... da, nema sumnje da on to navodi i da je to u dokumentu...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tačno. Znam da nema sumnje da on to navodi. Moje pitanje za vas je: Kada pokušate da sagledate sve ovo zajedno kako biste videli ko u vojnoj

policiji... u osiguravanju teritorije za vreme i nakon operacije *Oluja*, šta vam taj podatak govori o tome ko ima komandu i kontrolu nad vojnom policijom koja ima dužnost da obezbedi sigurnost i uspostavi red u oslobođenim područjima tokom i nakon operacije *Oluja*? Bez obzira na činjenicu da vi možda mislite da postoji drugi dokaz koji je u suprotnosti sa ovim, šta vam ovaj podatak govori?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Gospodine Mišetiću, metodologija ne obuhvata samo jedan dokument, koji možda... ili koji možda pokazuje konkretnu tačku gledišta ili mišljenje ili... nego obuhvata nekoliko dokumenata, uključujući ih u kontekst, i, kao što sam objasnio, izvlače se zaključci iz toga. Laušić 15. septembra daje ovu izjavu; kako god, ja sam video mnogo drugih dokumenata, obe vrste vojnih dokumenata – mislim, dokumente komande vojne oblasti i podređenih komandi – kao i dokumente vojne policije, koji pokazuju nešto drugo. Sada, ako ja sledim vašu logiku, trebalo bi da odustanem od svih ovih dokumenata i razmatram samo jedan. Zašto? Zato što se on fokusira na ulogu vojne policije. Mislim da je takođe veoma važno da se to razume u vojnom okruženju, vojnoj policiji, ili SIS, ili odeljenju za politička pitanja, oni ne deluju kao izolovani organi, pa da, koji ne komuniciraju ne razmenjuju informacije. Dokumenti koje sam ja pregledao dok sam pripremao ovaj izveštaj, kao i moje poznavanje, pokazuju mi da svi ovi organi sarađuju na kontuiranoj osnovi razmene informacija, i na kontinuiranoj osnovi međusobne saradnje. To je ono što sam ja pokušavao da pokažem u svom izveštaju; stoga, ponavljam, nema sumnje da general Laušić 15. septembra daje ovu izjavu. Kako god, na osnovu drugih materijala koje sam dobio, nisam smatrao da ta izjava ima značajan uticaj ili bilo kakav uticaj na zaključke koje sam izvukao.

ADVOKAT MIŠEĆ – PITANJE: U redu. Evo gde ja želim da se obrati više pažnje na vašu metodologiju. Želim da objasnim... ovo nije jedini dokument, očigledno. Ja sam potrošio ceo dan u sredu, ceo dan.. ili deo dana u utorak pokazujući vam dokumente vojne policije, ulogu gospodina Jurića, naređenje koje je poslao general Laušić i tako dalje. Ovo je zapravo dokument, na kraju krajeva, u kontekstu dokumenata koje sam vam ja pokazao. Ali ja želim da vam postavim pitanje o metodologiji, i želim da uporedite dva zaključka i objasnite mi kako ste došli do ovih zaključaka. Kada vidite dokument tokom direktnog ispitivanja na području Grahova o čuvanju crkve, vi ste zaključili: ' Pa to mora da znači da oni ne žele negativan odijum u javnosti, pa je zato sprovedena politika da se pale kuće, ali da se zaštite crkve, iz razloga odnosa sa javnošću. Na osnovu tog unosa, kada vam ja pokažem 25 dokumenata pokrivenih ovom rečenicom generala Laušića, vi mi kažete: 'To mogu da budu drugi dokumenti, i ja ne želim da izvlačim zaključke onako kako vi to radite.' Zašto 25 dokumenata na jednom mestu i konkretan citat generala Laušića vama nisu dovoljni, a jedan red o zaštiti crkava je dovoljan da izvučete zaključak da je državna politika bila da se pale kuće, ali ne i crkve?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nisam siguran da li je ovo tačan prikaz onoga što sam ja rekao. Mislim da me je predsedavajući sudija pitao, ili ko me je na kraju krajeva ispitivao, o mogućem zaključku koji sam izvukao u odnosu na crkve. Ja sam dao jedan primer u dokumentu. Nisam mogao odmah to da identifikujem, ali u svakom slučaju, to je u mom izveštaju. To je dokazni predmet Odbrane broj D810, koji sam ja pomenuo u engleskoj verziji na strani 394 u drugom delu izveštaja; i dokazni predmet Odbrane broj D810 pokazuje opšti stav u odnosu na slobodu kretanja štampe. Dakle, ja nisam svedočio da je državna politika bila da se pale kuće ili da se pale crkve. Sećam se... i to je takođe navedeno u mom izveštaju, i na primer, u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P7, u operativnom dnevniku. General Tolj daje uputstva da

crkve ne treba paliti, i to je dovelo do čitave diskusije. U dokaznom predmetu Odbrane broj D810, navedeno je da: „Generalno gledano, mi imamo direktne izvestioce sa mesta gde je srpski varvarizam bio evidentan, u paljenju hrvatskih sela“ i tako dalje. „Mi smo takođe njima naredili da zašтите pravoslavne crkve, i da se srpskim civilima daju pomoć i hrana,“ i tako dalje. Ja želim da naglasim da je zaključak koji sam ja izvukao na osnovu uvoda iz tog dnevnika o pravoslavnim crkvama, bio jedini mogući zaključak. Predsedavajući sudija me je izazvao i ja sam prihvatio izazov. Ovde, mi govorimo o različitim dokumentima. Tačno je da ste mi vi stalno pokazivali dokumenta vojne policije. Ja sam pokušao da objasnim da kada Jurić, vojni policajac, izveštava general-majora Laušića o aktivnostima vojne policije, da nije obavezno da ti izveštaji pokazuju ko je imao naređenja... ko je izdao naređenja za ove aktivnosti. Ti izveštaji su takođe odnose na učešće vojne policije u borbenim zadacima. Ja sam samo video naređenja komandanata operativnih grupa u odnosu na taj aspekt. Pitali ste me u sredu da li mogu da nađem bilo kakvo naređenje generala Gotovine u vezi sa takozvanom operativnom linijom. Pa, ja sam ponovo pogledao svoj izveštaj.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: (*preklapanje govornika*)... ako želite, ja mogu da ih pročitam i uputim na njih.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, nisam vas to pitao, a ja očekujem i znam da vi možete da se vratite unazad i pokušate da prikupite dokumenta i uključite ih u odgovor na pitanja - da oni nisu povezani sa pitanjem koje sam vam ja postavio. U redu. Hajde da sada prestanemo sa tim.

SUDIJA ORIE: Mislim da je pitanje bilo, kako možete da izvučete uopštene zaključke na osnovu samo jednog dokumenta; kako vam je gospodin Mišetić rekao i pokazao vam 25 dokumenata koji, po njegovom mišljenju, očigledno daju jasnu sliku na određeno pitanje, zašto ne biste prihvatili ono što on smatra logičnim zaključkom iz tih 25 dokumenata. Gospodine Mišetiću, svedoku je data šansa da odgovori na pitanje. Poenta je jasna. Šta god.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dakle, vi ste skrenuli našu pažnju na to da tih, po vašem mišljenju, 25 ubedljivih dokumenata, nije ubedilo svedoka; kako jedan dokument, za koji vi očigledno smatrate da nije odgovorajuća osnova za zaključke koje je on izvukao, to je ono što vi zovete metodologijom. Poenta je jasna. Ja ne znam dokle....

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ...u redu. Ići ću dalje.

SUDIJA ORIE: Naravno, ovo ništa ne kaže o tome kako interpretirati pitanje, odgovor i tako dalje, ali da li ste razjasnili koji je vaš pogled na stvari.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, hajde da promenimo temu. Hajde da malo porazgovaramo o Pravilniku o disciplini.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, možete li, molim vas, da nam pokažete dokazni predmet Tužilaštva broj P1007, i ako možemo da se vratimo na Član 31, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, Član 31 je na ekranu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Sačekaću i hrvatsku verziju. Strana 5 hrvatske verzije, u gornjem levom uglu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Član 31 kaže: „U situaciji u kojoj ovlašćeni službenik nalazi da je kršenje vojne discipline takođe i krivično delo, slučaj će se preko redovnih kanala poslati nadležnom tužiocu. Ukoliko on smatra da je to u interesu službe, on će takođe pokrenuti disciplinski postupak.“ Sada, šta to... koja je relevantnost ovog paragrafa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, relevantnost paragrafa je u tome da ovlašćeni službenik ne mora da čeka da krivičnu istragu pokrene nadležni tužilac i ovlašćeni službenici; ali ako on smatra da je to neophodno kako bi se održao red i disciplina u njegovoj jedinici, on može odmah da preduzme odgovarajuće disciplinske mere.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To nije baš ono što se kaže, zar ne, gospodine Theunens? To je u suprotnosti sa onim što ste vi rekli. Kaže se: „Ukoliko je disciplinski prekršaj istovremeno i krivično delo, to bi trebalo prijaviti tužiocu.“ Zatim se kaže: „ako on smatra“, zar ne? To je u suprotnosti sa ostatkom Disciplinskog pravilnika, složićete se sa mnom, koji predstavlja osnovni uslov da se sankcionišu drugi disciplinski prekršaji? Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude, ja to ne čitam na taj način.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, zašto se mora reći: „ako on smatra da je to u interesu službe?“ Zašto se ne kaže: „obavezan je da donese disciplinsku meru i prijavi stvar tužilaštvu“?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zato što verovatno postoje kršenja vojne discipline koja takođe predstavljaju krivično delo ili mogu da predstavljaju krivično delo, a koja ne utiču neophodno na interese službe. Mislim, na primer, ako vojno lice ima... video sam takav dokument u kojem je, ja mislim, oficir bio uključen u nasilje u porodici. Bez ulaženje u detalje, može da postoji takav incident u kome, da, kršenje discipline može da predstavlja krivično delo, ali ne utiče na interese službe.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, nasilje u porodici ne utiče na interese službe, ali pljačka utiče na interese službe?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vi govorite veoma uopšteno, ali pljačka će izvesno pogoditi interese službe zbog toga što, kao što sam objasnio u svom ispitivanju, pljačka se dešava tokom ratnih operacija. Kada koristimo izraz „pljačka“ to znači da je to opšta aktivnost, pri čemu vojnici vide šta oni rade. Ljudi gledaju jedni druge, i posmatraju kako komandant reaguje na ovo. Još jednom, ja govorim iz svog iskustva, ne o pljački, nego o ostalim aspektima vojne discipline. Ako vi, kao komandant na najnižem mogućem nivou ne sprovodite disciplinu, onda će drugi vojnici koji ne krše disciplinu videti kao ohrabrenje da kažu: Pa, ako on to može da radi, i ja ću.

Takođe je važno da, ako na najnižem nivou komandant pokušava da sprovodi disciplinu, da je on podržan kroz komandni lanac; u suprotnom, on će izgubiti kredibilitet. I u tom smislu, što se tiče funkcije vojen discipline, upućujem na Član 7. Pravilnika o disciplini, koji objašnjava zašto je važno sprovoditi vojnu disciplinu, ne samo u odnosu na počinioce nego i za ukupno funkcionisanje oružanih snaga.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, dozvolite da vam pročitam svedočenje pred sudom bivšeg vojnog tužioca Hrvatske, kasnije civilnog tužioca Hrvatske, koji je Pretresnom veću rekao sledeće: „Pitanje: Možete li nešto reći o sledećoj situaciji...“ Ovo je svedočenje Željka Žganjera, koje počinje na strani 11.576, red 6. transkripta: „Pitanje: Možete li nešto reći o sledećoj situaciji: Recimo, na primer, da vojnik ili vojni službenik koje bi trebalo procesuirati zbog zločina, i doneta je presuda za taj zločin, da li bi se disciplinski postupci sprovedi pre vojno-disciplinskog suda uprkos činjenici da je toj osobi već suđeno za krivično delo? Odgovor: Verujem da postupci pred vojnim sudovima za zločin, na izvestan način način obuhvataju sve moguće disciplinske odgovornosti službenika. U konkretnom smislu, ovo bi značilo, ako ne grešim, ako je utvrđeno da je osoba kriva i osuđena za krivično delo, to bi obuhvatilo i odgovornost te iste osobe za mogući disciplinski postupak. U kategoriji krivičnih dela, krivično delo je najviši oblik kažnjivog dela, i, stoga, više je u hijerarhiji od disciplinskog postupka.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da vidimo stranu 1157 transkripta, koja počinje kao red 1.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Pitanje: Da li će ta osoba biti procesuirana za disciplinski prekršaj i za krivično delo, ili će samo biti procesuirana za krivično delo? Odgovor: Biće procesuirana samo za krivično delo ili za ubistvo ili za pokušaj ubistva, i ta odluka vojnog suda, ako govorimo o tom vremenu, obuhvatiće ili sadržaće vojno-disciplinsku odgovornost te iste osobe. Ako mi dozvolite, hteo bih da kažem još nešto. Ako je vojni sud trebalo da utvrdi da je ta osoba kriva za krivično delo, za ubistvo ili pokušaj ubistva, ja dozvoljavam sebi da pretpostavim da je ta osoba proterana kao nečasna i iz oružanih snaga Republike Hrvatske.“ Zatim on kaže, na stranici 11688 transkripta, red 17 do 20: „Ja jednostavno ne mogu da predvidim situaciju u kojoj osoba A, aktivni vojni službenik, bude osuđen pred vojnim sudom za ubistvo a da se vojno-disciplinski postupci vode pred vojno-disciplinskim sudom za iste prekršaje.“ Sada, ja vas pitam, gospodine Theunens, u tumačenju Člana 31. Pravilnika o disciplini ponašanja, da li je tačno da kada dođe do krivičnog dela, pretpostavlja se da prestupnici disciplinske odgovornosti će biti obuhvaćeni krivičnim postupcima, ali u okolnostima gde je komandant smatrao da je neophodno da se pokrene i disciplinski postupak zbog toga što su neki interesi službe umešani, on bi to mogao da učini prema svom diskrecionom pravu? Da li je to pravi način tumačenja Člana 31?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vi ste upravo pročitali Član 31, i ja sam dao svoje razumevanje toga; to je , to – i ja počinjem sa drugim delom toga što ste vi pročitali – Član 31 se bavi ulogom ovlašćenog oficira, tj. komandanta. To se ne odnosi na ono što vojni sudovi rade ili ono što vojno-disciplinski sudovi rade. Tu se jednostavno kaže da taj vojni komandant ima pravo da pokrene disciplinski postupak ako smatra da je to u interesu službe. Očigledno, ako je stvar preuzeta - a sada govorimo o vremenskom faktoru - stvar je preuzeta od strane vojnog tužioca i pravda je tamo zadovoljena, nema više potrebe za disciplinskim postupkom. Ali pre toga, ukoliko

komandant smatra da je važno za službu, član njemu dozvoljava da takođe pokrene disciplinski postupak.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Hvala puno. Sada, gospodine Theunens, dozvolite da vam pokažem dokazni predmet Tužilaštva broj P71.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možete, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada ću vam pokazati stranicu 69. dokaznog predmeta Tužilaštva broj P71, gospodine Theunens, koji predstavlja operativni dnevnik Splitskog vojnog područja. Ova strana nije obuhvaćena vašim izveštajem zbog toga što, iz nekog razloga, nije nikad prevedena, tako da ne znam ni da li ste ikada videli ovu stranu ili ne. Da li ste videli revidiranu verziju dokaznog predmeta Tužilaštva broj P7?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. To takođe objašnjava brojne unose u ispravkama kako bi se promenile reference brojeva stranica u operativnom dnevniku u mom izveštaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo malo da zumiramo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada je ovo nakon Grahova, i general Gotovina... i, još jednom, ovo uopšte nije bilo prevedeno do trenutka kada je vaš izveštaj završen. Kaže se, ka sredini prvog ulaska: „Najveći problem u Operativnoj grupi Sever je nedisciplina. Tako da smo naredili komandantima jedinica da obrate pažnju i strogo zabrane pljačku i paljenje.“ To je nešto što vi niste videli kada ste pisali izveštaj o toj oblasti, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Verovatno ne, ali sam to video kasnije. Ali to je **red** koji sam ja video u drugim delovima dnevnika; isto tako, to je koherentno sa naređenjima generala Gotovine tokom i nakon operacije *Oluja*.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A šta se dogodilo komandantu Operativne grupe Sever?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja nisam video nikakva dokumenta koja pokazuju operativnu ulogu brigadira Glasnovića za vreme operacije *Oluja*, ali ja verujem da tokom *Maestralska*, ili kasnijih operacija, on opet preuzima komandu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, da li vi imate utisak da je general Glasnović bio komandant OG Sever 1. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ko je bio komandant OG Sever 1. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Brigadir Ademi je komandant prema naređenju *Kozjak* 95, od 2. avgusta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tačno. Ali ko je komandant OG Sever 1. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, na osnovu ovog unosa, to je Glasnović.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možemo da idemo na dokazni predmet Odbrane broj D793, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je naređenje generala Gotovine od 3. avgusta, i on kaže: „U skladu sa naređenjem za napad i svrhom postojanja jedinstvenog komandovanja i kontrole jedinica, naređujem: Brigadir Rahim Ademi je privremeno postavljen za komandanta OG Sever. On će obavljati ovu dužnost pored svoje osnovne dužnosti. Tačka 2: Odlazeći komandant OG Sever, pukovnik Slaven Zdilar, će nastaviti svoju dužnost vršioca dužnosti komandanta pešadije u komandi Splitskog vojnog područja.“ Sada, možete li mi reći... najpre, iz vojne perspektive, recite nam, kada je neko postavljen za komandanta pešadije u komandi, to nije veoma visoka pozicija, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To nije pozicija u komandovanju, ali dokument kaže da će on nastaviti svoju dužnost. Dakle, ja razumem iz toga da je on imao tu dužnost i pre. Operativne grupe su privremeni razmeštaji, tj. one ne postoje u vreme mira. One su postavljene za vršenje pojedinih operacija tokom određenog vremenskog perioda, što znači da su i komandne pozicije takođe dodeljuju *ad hoc*. Kada prestane potreba za operativnim grupama, pa, tada drugi komandant nastavlja, vratiće se svojim redovnim zaduženjima. Vidimo da takođe sa komandantima operativnih grupa koje su osnovane u *Kozjaku 95*, ovo su sve oficiri koji, sa izuzetkom brigadira Ademija, drže komandne položaje unutar jedinica u Splitskom vojnom području.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Ali pitanje je malo drugačije od onoga na šta ste vi sada odgovorili, koje je bilo da operativna grupa Sever nije bila, kao što vi kažete... rekli ste, „kada prestane potreba za operativnom grupom, komandant će se vratiti svojim redovnim zaduženjima.“ Jasno, 3. avgusta, postojala je potreba za Operativnom grupom Sever, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je tačno. Ja sam dao teoretski odgovor kako bih objasnio kako su operativne grupe osnovane ili zašto su osnovane, i takođe da objasnim kako stoji stvar sa komandovanjem. Mi zaista vidimo ovde da general Gotovina smenjuje komandanta Operativne grupe Sever.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala. Sada, videli smo i već sam vas proveo kroz beleške gospodine Laušića sa sastanka od 2. avgusta, tako da neću ponovo ići kroz to. Prvo, dozvolite da vas pitam: Kada ste pripremali svoj izveštaj ili pripremali dodatak o toj oblasti, da li ste znali da je ambasador Galbraith imao sastanak sa predsednikom Tuđmanom 1. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja ne znam ni za kakav konkretan sastanak od 1. avgusta. Ja sam video bivšeg predsednika Tuđmana, u emisiji *BBC*-a „Smrt Jugoslavije“ u kojoj je on govorio o kontaktima sa ambasadorom SAD Galbraithom, i ja znam na osnovu mojih zaduženja u štabu UNPF-a (United Nations Population Fund), da su sve do poslednjeg trenutka to bili kontakti zatvorenog tipa između hrvatskih vlasti i njihovih glavnih saveznika u međunarodnoj zajednici.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, da li ste pratili svedočenje ambasadora Galbraitha u ovom slučaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možda sam video pet minuta tog svedočenja, ali radio sam na drugim slučajevima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste znali da je ambasador Galbraith naveo određene uslove predsedniku Tuđmanu u vezi sa postupanjem prema civilima i postupanjem prema UNCRO?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Izgleda da to odgovara onome što je predsednik Tuđman izjavio u emisiji „Smrt Jugoslavije“, ali meni nisu poznate pojedinosti onoga što je ambasador Galbraith rekao gospodinu Tuđmanu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kao što sam rekao, sada ste videli beleške od 2. avgusta u dnevniku gospodina Laušića o sastanku sa ministrom Šuškom, načelnikom Štaba Cervenkom, i svim vojnim komandantima o sprečavanju paljenja i pljačke; dobrom ophođenju prema UNPROFOR-u i tako dalje. Prošli smo kroz sastanke o koordinaciji MUP-a i vojne policije, tako da to neću ponavljati. Što se tiče naređenja koja je izdao general Gotovina, mislim... prvo, dozvolite da usmerim vašu pažnju na stranicu 113 vašeg izveštaja, drugi deo, paragraf obeležen malom rimskom dvojkom (ii). Želim da obratite pažnju na to. Ovo je iz onoga što je sada označeno u spisima kao dokazni predmet Odbrane broj D201.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: M-hm.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I to tačno odražava napad generala Gotovine na političare da reaguju energično i pravovremeno, u slučaju dezorganizovanosti, podriivanja sistema komandovanja, odnosa, discipline, slučajeva panike, sprečavanja pljačke i paljenja; a takođe i tačno odražava da je bilo izdato naređenje o postupanju prema civilima i ratnim zarobljenicima u skladu sa Ženevskim konvencijama. O tome se govori u dokaznom predmetu Odbrane broj D201. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista, to je tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dozvolite da idem na dokazni predmet Tužilaštva broj P1126, molim vas, strana 3, gospodine sekretare, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je naređenje dodatak SIS koje je takođe u broju 9.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Koji je strana 3 na engleskom, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Naređenje kaže: „Sprečiti paljenja i pljačke objekata na oslobođenoj teritoriji, hitno stanicu MUP-a, specijalnim jedinicama MUP-a i vojnoj policiji u velikim gradovima kako bi se obezbedile važne zgrade u gradu.“ Da li se vi slažete da je pre operacije *Oluja*, general Gotovina izdao naređenja i političarima i SIS da informišu jedinice o njihovim obavezama na osnovu Ženevskih konvencija i sprečavanju paljenja i pljačke?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ako pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P71, možete mi reći da li sam ja...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Samo trenutak, molim vas.

(Obrana se savetuje)

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ako možemo da dobijemo dokazni predmet Tužilaštva broj P71, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada, već smo razgovarali o unosu od 4. avgusta uveče, gde pomoćnik komandanta za političke poslove kaže, na sastanku, u suštini, paljenje i pljačka moraju biti sprečeni, Knin ne sme da pretrpi istu sudbinu kao Grahovo. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U vašem izveštaju, vi to karakterišete kao upozorenje oficira za političke poslove generalu Gotovini i ostalim prisutnima. U suštini, zar to nije upozorenje ostalim komandantima? On ne upozorava generala Gotovinu.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možete li mi pomoći i reći mi na kojoj strani sam ja to pomenuo?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Samo trenutak, molim vas.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Našao sam, verujem. Da li je to strana 324 na engleskom?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To je jedna od tih. Verujem da je to... samo sekund.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zato što na 324 stranici na engleskom, ja kažem: „Tokom radnog sastanka Splitske vojne oblasti 4. avgusta uveče, pomoćnik komandanta za političke poslove Splitske vojne oblasti informiše učesnike, uključujući i Gotovinu, da je moral u jedinicama Splitske vojne oblasti dobar, dodajući da Knin ne sme da pretrpi isto postupanje kao Grahovo, i da bi trebalo sprečiti paljenje i uništavanje.“

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Obratite pažnju na stranu 311, tačka H. Tu ste napisali: „Načelnik političkog odeljenja Splitske vojne oblasti...“

prevodioci: Molimo branioca da govori u mikrofonski. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Načelnik političkog odeljenja Splitske vojne oblasti upozorava generala-pukovnika Ante Gotovinu i ostale članove komande Splitske vojne oblasti da Knin ne bi trebalo da doživi isto postupanje kao Grahovo, i da bi paljenje i uništavanje trebalo da bude sprečeno.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista, to je rezime.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: On ne upozorava generala Gotovinu, zar ne? On deluje, između ostalog, na osnovu naređenja koje mu je general Gotovina dao dan ili dva ranije. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U pravu ste. To nije upozorenje u vojnom smislu. To je možda nesrećni izbor reči u rezimeu, ali, opet, rezime... za one koji žele da znaju više o rezimeu, oni će pogledati izveštaj, i onda na strani 3124. imate tačan citat.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Sada, ako možemo dokazni predmet Tužilaštva broj P71...

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, da li sam ja u pravu ako razumem da se vaše pitanje sastoji iz dve stvari: Kao prvo, da li je to bilo upozorenje ili ne; a kao drugo, da li je to bilo rezultat...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Ja još uvek nisam čuo odgovor na to pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na osnovu činjenice da je general Gotovina izdao to naređenje 2. (avgusta) oficiru za političke poslove, da li je vaš zaključak da on deluje na tom sastanku u skladu sa svojom dužnošću o naređenju za napad?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Verovatno da, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, tražim stranicu na engleskom koja počinje sa 5. avgusta, to je stranica 87 na engleskom. Mnogo nam je teže da pronađemo na hrvatskom, ali to bi mogla da bude stranica 49 na hrvatskom. Zapravo, ako bismo mogli da se vratimo jednu ili dve stranice, treba mi jutro 5. avgusta. To je strana 84. Unos je od 9.40 pre podne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ako pogledate desnu stranu, to je sada 9.40 časova ujutru 5. (avgusta), kada su trupe HV u procesu ulaska u Knin. Snimljeno je usmeno naređenje generala Gotovine u kom kaže da on naređuje maksimalno pravično postupanje prema civilima i ponašanje prema UN. Ovo je doneto za sve operativne grupe i komandante, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste to uneli u svoj izveštaj?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Verujem da jesam, ali nisam siguran na kom mestu. Ali u svakom slučaju, dnevnik kao takav je takođe unet. Uneo sam...ako je to pitanje ponašanja prema UN, uneo sam naređenje generala Gotovine, kao i unose iz ratnog dnevnika koji se odnose na aktivnosti komandanta Splitskog garnizona, ili probleme koji su postojali između njega i UNCRO-a, uključujući i naređenje generala Gotovine da se on uhapsi, i instrukciju, još jednom, koju je dao svim podređenim da se primeni maksimum pravičnosti prema osoblju UNCRO-a.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Sada, hajde da razgovaramo malo o Kninu 5. avgusta. Vi navodite dokument... vi navodite dokument pukovnika Želića gde on izveštava o „katastrofalnim“ radnjama u Kninu 5. avgusta. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Bilo bi mi od pomoći kada bih imao broj u mom izveštaju. Ali ako sam stavio reči između navodnika, to znači da sam citirao iz dokumenta; to je,

to nije reč koju sam ja upotrebio, ali je to reč koja je upotrebljena ili tekst dolazi iz originalnog dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Ja ne kažem da ta reč stoji u originalnom dokumentu. Ono kroz šta ja želim da prođem sada je ono što se zaista dogodilo u Kninu i što je zaista ova osoba otkrila u Kninu i opisala kao katastrofalno. Mislim da ćete se složiti sa mnom da je „katastrofalno“ relativan pojam, zar ne? Ono što je za vas katastrofalno, možda nije katastrofalno za mene, ili možemo upotrebljavati tu reč da označimo različite stvari?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja bih rekao da stariji oficir u rangu pukovnika koji je pomoćnik komandanta za političke poslove u Splitskoj vojnoj oblasti, zna zašto upotrebljava te reči u svom izveštaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, hajde da probamo da se saglasimo oko tih stvari. Da li se slažete da nisu bili ili da se ne izveštava u dokumentima o tome da su trupe HV ubijale civile u Kninu 5. ili 6. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možete li da me uputite gde u svom izveštaju ja pominjem taj dokument ili možemo li da vidimo taj dokument?

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je to stranica 325.

SVEDOK THEUNENS: Hvala. To nije prava.

SUDIJA ORIE: To je citat iz stava 3. na toj stranici.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: On kaže da je postupanje prema imovini bilo katastrofalno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista, sada to vidim. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, sada, kada govorimo o postupanju prema imovini koje je bilo katastrofalno...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Zapravo, ako možemo na... ja ne znam da li gospodin Waespi može da mi pomogne sa dokaznim brojevima predmeta Tužilaštva u dokumentu gospodina Želića. Dokazni predmet Tužilaštva broj P1133, gospodine sekretare. Hvala. Ako možemo da idemo na sledeću stranicu, molim vas, i idemo na sredinu... oprostite, sredinu stranice.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: On izveštava: „Sam ulazak naših pripadnika i postupanje prema civilima je bilo odgovarajuće i na potrebnom nivou. Kako god, ponašanje naših pripadnika u vezi sa pronađenom imovinom je bilo katastrofalno. Odmah nakon ulaska, počelo je razaranje objekata i nekontrolisano uzimanje ratnog plena, ali su jedinice vojne policije već ušle u grad i postavile ljude na glavne punktove, sprečavajući dalje uništavanje i razaranje imovine.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Sada, ako odemo na – dozvolite da proverim – dokazni predmet Tužilaštva broj P1134, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je izveštaj gospodina Tomasovića, verujem... izvinjavam se. To je Željko Pavić, pomoćnik komandanta SIS u operativnoj grupi Sever, koji pruža više detalja o tom katastrofalnom postupanju prema imovini.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I idemo na stranu 5. na engleskom, molim vas. Izgleda da ja imam drugačiju stranu 5. Strana 3, možda.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Moral i disciplina. Kaže se: „Mi nismo bili informisani o bilo kom slučaju neposlušnosti ili kršenja pravila ponašanja tokom ratnih operacija. Kako su pripadnici 7. i 4. Gardijske brigade ušli u grad Knin, komandanti su izgubili kontrolu nad nekim pojedincima koji su uzimali različite... predmete i tehničku opremu iz prehrambenih prodavnica, drugih prodavnica i stanova. To su videli strani novinari koji su bili ovlašćeni da kažu da u Kninu...“ Dakle, izveštaji koje ste videli, oni ne navode, na primer, paljenje zgrada u Kninu 5. i 6. avgusta. Kada govore o uništavanju imovine, oni govore o razbijanju i upadima, lomljenju stakla u izlozima, i tako dalje, i uzimanju predmeta iz prodavnica, prehrambenih radnji, stanova; zar ne? Da li se slažete da je to ono što ste videli u izveštajima?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, mi možemo da uporedimo dva izveštaja koja smo videli, jedan Želićev i ovaj. Ja nisam video u ova dva dokumenta nijedan konkretan podatak o paljenju zgrada.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tačno. Pa, to je bilo 5. i 6. avgusta, i molim vas da obratite pažnju na neke dokumente...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ali...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, vi ste radili u UNCRO-u u Zagrebu u to vreme, vi ste znali da je gospodin Akashi išao u Knin 7. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Samo mala ispravka. Radio sam u štabu UNPF-a, a UNCRO je bio podređeni štab.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Izvinjavam se.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: On verovatno jeste išao. Ne sećam se tačno kada je gospodin Akashi išao u Knin.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako bismo mogli, gospodine sekretare, molim vas stavite na ekran dokazni predmet Odbrane broj D29, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ja ću vam pokazati dva dokumenta, tako da neću da vam postavim pitanje neko vreme. Ovo je memorandum gospodina Akashi-ja gospodinu Annanu od 7. avgusta nakon njegovog putovanja u Knin, u kome on savetuje gospodina Annana, što sledi u paragrafu 2. On kaže: „Moj opšti utisak o gradu Kninu je da on pretrpeo ozbiljna oštećenja od artiljerijske vatre što je bilo evidentno na ulicama, gde sam ja uočio mnogo prodavnica sa oštećenim prozorima, automobili su oštećeni i izvan puteva, rupe od granatiranja na putu, i tako dalje. Kako god, oštećenje građevina u gradu, bilo je manje nego što sam predvideo. Veliki deo

kuća i zgrada su ostali netaknuti vatrom.“ Dakle, kada govorimo o tome kako je gospodin Akashi zatekao Knin 7. avgusta, on ukazuje na oštećenja. On kaže da postoje artiljerijska oštećenja, školjke...rupe na ulicama, oštećene prodavnice, slomljeni prozori, oštećeni automobili, ali ne ukazuje na bilo kakvo masovno spaljivanje ili takvih stavri koje su se dogodile u Kninu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da vidimo dokazni predmet Odbrane broj D272, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je memorandum Peggy Hicks, koja je zvaničnik za ljudska prava, u kom izveštava gospodina Harstona, na osnovu intervjuisanja raseljenih ljudi u štab Sektora Jug 6. avgusta. Vi možete da pogledate izveštaj, meni to nije problem, ali ja sam više zainteresovan za kraj. Ona najpre u svojim komentarima kaže: „S obzirom na mali broj intervjuisanih ljudi do sada, i činjenicu da iskustva ove grupe raseljenih ljudi mogu da budu prilično različita od onih koji nailaze na različite hrvatske snage u drugim područjima, ova informacija nije dovoljna da se steknu pravi preliminarni zaključci o meri kršenja ljudskih prava do koga je možda došlo tokom hrvatske ofanzive. Ovi intervjui svakako pokazuju, kako god, da su u najmanju ruku hrvatski vojnici dobili jasna i efikasna uputstva da se ophode prema civilima na odgovarajući način.“ Sada, kada govorimo o ovom izveštaju o katastrofi i postupanju prema imovini, da li mi... da li se vi slažete da, u vašem razmatranju dokumenata, nije bilo indikacija u dokumentima da ste vi pregledali da je HV nepropisno postupala prema civilima nakon ulaska u Knin 5. avgusta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tačno je da ja nisam video dokument HV-a koji ukazuje da je bilo nepropisnog postupanja prema civilima u Kninu 5. avgusta. U svom izveštaju, tu su uključena dokumenta, na primer za Benkovac, koja ukazuju da je situacija bila drugačija.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sada, ako možemo da idemo na sledeću tačku, koja je svedočenje da je Knin 7. avgusta...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Oprostite mi, ja se ponavljam, na lekovima sam, pa mi je možda malo maglovito.

SUDIJA ORIE: To me još ne pogađa.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li se slažete da, s obzirom na izveštaj gospodina Akashi-ja i dokumenata koje ste vi pregledali, da... oštećenje imovine o kome mi pričamo u osnovi je oštećenje koje je nastalo kao rezultat lomljenja i ulaska u prostorije i artiljerijskom oštećenju na koje je ukazao gospodin Akashi. To nije ono o čemu gospodin Želić govori, i zato ja konkretno postavljam to pitanje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja mislim, ja nemam ništa da dodam na ono što pukovnik Želić piše u svom izveštaju gde je kvalifikovao postupanje prema imovini na konkretan način; i onda, u redu, mi imamo drugi dokument koji se bavi posetom gospodina Akashi-ja. Ali sve što mi možemo da zaključimo iz ova dva dokumenta je, zaista, da se prema imovini nije postupalo propisno; a prema ovim dokumentima, a takođe i prema ovom ispred nas, postupanje prema civilima je u najmanju ruku zasnovano na informaciji koja je bila dostupna 6. avgusta UN kao odgovarajuća.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Sada, postoji video snimak sastanka koji je general Gotovina održao 6. avgusta ujutru, na kom on reaguje na neke od stvari o kojima smo mi ovde sada razgovarali. Verujem da ste vi videli taj video snimak, da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista, ja nisam siguran da li sam video ceo snimak, ali sam upoznat sa tim video snimkom i podešavanjem i atmosferom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na taj video se ne ukazuje u vašem izveštaju. Zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Nisam bio upoznat sa njegovim postojanjem kad je izveštaj podnet. Prvi put sam ga video...da. Pratio sam sudski postupak, i tada sam video taj video snimak. Pokušao sam da nađem dokument jer sam razumeo da je taj video snimak napravljen tokom zvaničnog sastanka. Očekivao bih da je tu takođe i izveštaj sa sastanka i možda konkretna uputstva koja su data... pisani tragovi konkretnih uputstava datih tokom sastanka, ili ja nisam našao takva dokumenta...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: ...što smatram neobičnim.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite da vas pitam o tome. Želićev izveštaj koji koristi reč „katastrofalno“ je napisan uveče 6. avgusta. General Gotovina – ja vam neću pokazati ceo video snimak sada zbog toga što smo ga mnogo puta videli u ovom slučaju – ima sastanaka sa komandantima uključujući gospodina Želića ujutru 6. avgusta. Da li je moguće da je reakcija gospodina Želića, uključujući i reč „katastrofalno“, direktna posledica generala Gotovine i njegove reakcije ujutru 6. avgusta? I ako primećujete na video snimku, on ga konkretno zove „gospodine Želiću“ na video snimku. Da li mislite da je možda gospodin Želić upotrebio reč „katastrofalno“ i poslao izveštaj o ovim stvarima zbog toga što ga je sam general Gotovina javno pred kolegama prozvao zbog neuspeha da preduzme određene mere?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da samo gospodin Želić može da odgovori na to pitanje.

SUDIJA ORIE: Čak i ja mogu da odgovorim na to pitanje. To je moguće.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Barem u mom sledećem pitanju, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Koje je: Vi ste uradili i dodatak za svoj izveštaj. Verujem da kada smo se mi sreli sa vama u januaru, pokrenuli smo pitanje video snimka. Kada vi rekonstruišete šta se dogodilo u Sektoru Jug i pokušavate da predstavite dokumente kao što je Želićev dokument, recite nam, u pogledu metodologije, zašto video snimci generalno nisu bili deo vašeg izveštaja, a onda, konkretnije, zašto konkretan video snimak nije bio u vašem izveštaju? Treba samo da ograničim na video snimke, audio snimke, bilo koju elektronsku metodu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja verujem da je jedan od problema sa video snimcima taj što nije uvek lako da povežete slike koje neko vidi sa konkretnim događajem, i, konkretnije, da utvrdite tačno vreme iz kojeg su ove slike. Na primer, video snimak sastanka, nisam siguran da li je datum pomenut tokom sastanka. Za mene, nije dovoljno da postoji samo naslov kao što je

„6 avgust“, jer svako to može da uradi. Bez ulaženja u mnogo detalja, na mom prethodnom poslu, mi smo dobili video snimke iz raznih ambasada u Briselu, od različitih strana uključenih u konflikt. Većina njih se bavila uništenim kućama i neprijatnim slikama ratnih žrtava. Moglo se dogoditi da dve različite strane pošalju iste slike, ali sa različitim datumima, i u njihovom pogledu, različitim stranama koje su bile odgovorne za ove gnusne radnje. Dakle, još jednom, da skratimo, video snimci su teški zbog toga što nije uvek lako identifikovati tačan kontekst i, konkretno, tačan datum. To je bio jedan od mojih problema sa... video snimkom sastanka o kojem vi govorite. I kao što sam pomenuo, tražio sam dokumente i nisam mogao da nađem dokument koji se odnosi na taj sastanak, što sam smatrao neobičnim, zbog toga što tu vidite najvišeg operativnog komandanta tog područja koji daje vrlo jasna upozorenja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, dozvolite da primetim nekoliko stvari o video snimku. Ako ste gledali to, onda biste ih primetili. General Gotovina, kao i general Čermak, obojica napominju da u 5.00 časova, visoki zvaničnici hrvatske vlade – oni pominju premijera, i tako dalje – dolaze u 5.00 časova . General Gotovina napominje uznemirenost u vladi u 5.00 časova, i gleda na sat u jednom trenutku na video snimku i kaže: U 11.30 časova. Trebalo je da to radite od 4.00 časa ovog jutra.“ Sada, vi ste oficir za informisanje, siguran sam, u vašem poslu, vi ste morali ovakvu informaciju... hajde zajedno da rekonstruišemo o kom danu govorimo. Ali, koji dan vi znate kao dan kada su najviši zvaničnici došli u Knin prvi put u 5.00 časova?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pomenuo sam posetu predsednika Tuđmana u svom izveštaju, ali nisam siguran više da li je to bio 6. ili 7. avgust.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, mislim da je pitanje prilično jasno, da ste vi videli video snimak. Vi kažete da je teško da vidite da li je datum tačan. Gospodin Mišetić sada proverava da li je to bilo moguće, na osnovu onoga što ste videli, da izrazite, možda i ako to nije konačno mišljenje da li su datum i vreme bili tačni ili nisu. Da li ste se trudili da to uradite?

SVEDOK THEUNENS: Ja to nisam radio, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Onda je vaš poslednji odgovor bio dvosmislen.

SVEDOK THEUNENS: U redu.

SUDIJA ORIE: Bilo je dvosmisleno u smislu da ste rekli: „Bilo je veoma teško, video snimci i tako dalje. To nije običaj.“ Drugi način suočavanja sa tim je da, kao ekspert, da se vidi koje tragove nalazite u takvom video snimku, koji bi dozvolili da se sa sigurnošću ili verovatnoćom vidi da li su vreme i datum na ovom video snimku bili tačni. Zatim da se obrati dalja pažnja na činjenicu da su se očigledno tako važne stvari dogodile bez ostavljanja bilo kakvog papirnog traga, jer je to ono što nam vi govorite. Hoćete li se, molim vas, uzdržavati od dvosmislenih odgovora i odgovarati na stvari koje vas gospodin Mišetić pita? Gospodine Mišetiću, ja takođe gledam i na sat.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Imaćemo pauzu i nastavljamo 10.55 časova.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, postoji tehnički problem. Da li ste odmah nameravali da pustite video snimak koji ste imali na umu?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je bio moj plan.

SUDIJA ORIE: Da, nema problema sa tim, ali je osoba koja izrađuje transkript pitala da li bi bilo dozvoljeno da prekopira, jer je tekst već na papiru. Naravno, transkript će bukvalno sadržati šta je rečeno. Tehnika koju upotrebljavaju naši prevodioci, naročito kada se ubrzamo – mislim da je to dogovoreno – je da engleski transkript koji je dostavljen stranama čita jedan prevodilac, a da drugi prevodilac proverava da li ono što je u transkriptu odražava ono što je rečeno u originalu. Mi smo uspostavili ovu tehniku zbog toga što često ne možemo da usporimo govornike na video snimku. Voleo bih da možemo, ali ne možemo. Dakle, ako se oslonimo na kopiranje, to bi zahtevalo od svakoga da vidi da ništa drugo nije preneseno, rečeno, od onoga u tekstu, kao što smo to videli u engleskom transkriptu koji je stavljen na papir; ja ću dozvoliti, stoga, kopiranje. U isto vreme, ako se nešto desi tako da reči koje su izgovorene nisu iste kao one koje se pojavljuju u pisanom transkriptu kao što su prenesene, tada, naravno, mi ćemo to ispraviti. Uz ovaj uslov, možete pustiti video snimak.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Očigledno nemamo prigovor na to; i kako smo prošli put pustili prilično dugo, sada ćemo pauzirati na svakih minut ili dva kako bismo dozvolili prevodiocima, i izveštaču iz suda, ako je potrebno, da sustignu.

SUDIJA ORIE: Bilo bi dobro da zaustavljate bilo kako tu i tamo, zato što čak i ako čitate tekst, lako se može desiti da počnete da zaostajete. Dakle nema ničeg pogrešnog u zaustavljanju tu i tamo, ali, ja mislim, na ovaj način mi... mi, u najmanju ruku pomažemo našim transkriberima i prevodiocima da rade svoj posao pouzdano kao što uvek rade.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ono što bih ja voleo da vam pokažem je sada... kao što sam najavio ranije, postoji video isečak koji je uvršten u spis ranije u ovom slučaju, a to je dokazni predmet Odbrane broj D792. To je bio isečak sa sastanka u Kninu od 6. avgusta. Postojao je nastavak tog sastanka koji ću ja zvati drugi deo sastanka koji nikad nije pokazan u sudnici.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, baš kao što znate, Tužilaštvo je imalo loš video snimak tog dela sastanka koji su želeli da uvrste bez posredstva svedoka. U međuvremenu, imamo nemontirani deo video snimka, uzet iz druge kamere. Mi verujemo, ako želite ja mogu da istaknem kasnije, ali tu postoje izvesni važni elementi koji su dati Tužilaštvu, koji su dati njima u

tom obliku, koji su obrisani sa video snimka koje je izradila kancelarija Tužilaštva. Zbog toga mi želimo da pustimo ceo isečak, kako bi Pretresno veće tačno razumelo sve što se desilo 6. avgusta.

SUDIJA ORIE: Da. U isto vreme, to, naravno, nameće pitanje zašto su redigovane verzije obezbeđene za Tužilaštvo. Ja ne znam da li...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja mogu da se obratim delimično, časni Sude, što je, kao što rekoh, bile su najmanje dve kamere na tom sastanku. Video snimak koji je Tužilaštvo dobilo je snimljen tom jednom kamerom. Ne želim da zalazim u detalje sada. Mi smo imali problema i sa tim dobavljačem, obezbeđujući nemontirani materijal. Mi smo tada mogli da dođemo u posed druge kamere, i dobijemo nemontirani materijal ovog video snimka.

SUDIJA ORIE: Sada imamo sirov materijal, da tako kažem.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Naše jedino pitanje je to da mi imamo ceo video, znate, nemontiran koliko smo mogli, neisprekidan, i, znate, siguran sam da možemo da radimo u tom smislu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja mislim, da to potpuno razjasnimo, mislim da sam to uradio, ali ni pod kakvim uslovima ne sugerišem nedostojne odnose Tužilaštva. Ja mislim da su oni napravili video snimak koji je teško menjati.

SUDIJA ORIE: Da. Hajde da to pogledamo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, ovaj video snimak nosi broj 1D63-0055.

(video snimak)

Ante Gotovina: Specijalne snage Ministarstva unutarnjih poslova i mi prelazimo tu u obranu. Vidjećemo dalje kakva je evolucija na terenu, znači ostale postave Hrvatske vojske koja prodire u pravcu Zapadne Bosne i spaja se kod hrvatske granice. Do tada je – taj cilj postići. I bitno je sačuvati kontrolu i sigurnost, željezničku prugu Zagreb-Knin-Split, jer Ministarstvo prometa, automatski od ponedjeljka počinje sa čišćenjem od Splita u pravcu Knina i od Zagreba u pravcu Knina. I pruga se stavlja u pogon. Tu zadaću, znači, izbijanja ovdje, nemamo gubiti vrijeme niti umarati snage koje su sve do sada bile u borbi, nego rešiti što prije. U utorak zatvoriti ovdje i preći u obradu ovog prostora. Snage koje su bile u napadu, znači, 81. Gardijska pukovnija, Gardijski Zdrug, 2. Bojna 9. Gardijske brigade, 4. Gardijska brigada, 7. Gardijska brigada, predaju kompletno ovaj prostor i povlačimo sve ove ostale snage drugog ešalona u odbranu, i ostale se snage oslobađaju očekujući reon na odmor i čekajući sledeću zapovjed i zadaću od Vrhovništva. Je li vam jasno? Zapovjednik grupe Zadar...?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

Nepoznati muškarac: Sve je jasno, generale!
Ante Gotovina: Zapovednik grupe Šibenik?
Nepoznati muškarac: Jasno!
Ante Gotovina: Zapovednik grupe Sinj?
Nepoznati muškarac: Jasno je! Ja ću povući...
Ante Gotovina: Vi vučete tačno treću bojnu 126. Pukovnije na odmor, jer ona ti je ofanzivna, a ostatak snage u odbranu. Zapovjedniče 4. Gardijske brigade, jasno?
Damir Krstičević: Jasno!
Ante Gotovina: Zapovjedniče 7. Gardijske brigade, 81. Gardijske brigade, Zdrug...
Nepoznati muškarac: Jasno!
Ante Gotovina: 2. Bojna 9. Gardijske brigade, ide prema granici danas.
Nepoznati muškarac: Radi.
Ante Gotovina: Pratimo večeras, izvjestite točnu poziciju u 20:00 sati. Najviše to važi za grupu Šibenik i grupu Zadar. A grupa Sinj, ona je najvećim dijelom rešila zadaću danas, osim taj dio 6. Pukovnije prema gore, glavni prostor je zatvoren.
Nepoznati muškarac: To ću danas rešiti.
Nepoznati muškarac: To je ta operativna zadaća koju imamo. Da li je zapovjednik 7. Gardijske brigade pripremio koktel za zapovjednike?
Nepoznati muškarac: (nerazumljivo)
Ante Gotovina: Ne, ne. (nerazumljivo)
Ivan Korade: Ima dole svega, kafe, sokova... (nerazumljivo)
Nepoznati muškarac: Gospodine generale...
Ante Gotovina: Reci.
Nepoznati muškarac: 142. Pukovnija je imala, to je završeno (nerazumljivo) povezala se sa HVO (nerazumljivo) ali ima masu prostora za čišćenje.
Ante Gotovina: Da.
Nepoznati muškarac: Tako da ćemo morati angažirati njih najmanje jednom dnevno (nerazumljivo).
Ante Gotovina: Sva ta vojska koju sam rekao da ide prema Kninu, ona u Kninu nema ništa raditi. Ona samo da okruži grad Knin. Jeste li razumjeli? Dolazi do ulaza u periferiju samoga grada.
Ivan Čermak: Svi putevi će biti zatvoreni, niko ne može ući bez dozvole do sutra.
Ante Gotovina: Da, ne može se ući. Znači samo one snege na periferiji koje su u odbrani. Zabranjujem ulazak u grad. I te snage koje su u obrani, nisu sve, nisu 100%. Ostale su orijentirane po prostorima koji su još uvijek, osjećamo da su problematični, idete na čišćenje. Je li ti jasno sad (nerazumljivo) ova grupa, Šibenik grupa. Kotlar, je l' sve u redu?
Danijel Kotlar: Sve u redu.
Ante Gotovina: Ti nastavljaš tamo, ja sam poslao Marka Rajčića tamo, u stvari u grupu Šibenik načelnika artiljerije zbornog područja da riješi tu zadaću što prije. Imate i Benetu za pojačanje. Znači imate sve u svakom slučaju, tehniku, municiju i sve što je potrebno da se ta zadaća što prije riješi. Ostalo, što je druga stvar koju morate pratiti i odraditi. To je taj ratni plijen, on mora kompletno biti evidentiran. I logistika zbornog područja mora kompletno imati spiskove, evidenciju kompletnog ratnog plijena, streljiva i svega ostalog. Točno, da bismo mogli to zaustaviti Glavnom stožeru i Ministarstvu obrane koji posvije znaju šta imamo ovog trenutka na raspolaganju, da bi se mogle planirati sledeće zadaće i da bi se moglo ići na preraspodjelu

sredstava za one postrojbe koje će ostati aktivne, da bi se dobro opremile i da bismo bili spremi za izvršenje sljedeće zadaće. Je li vam to jasno, zapovjednici? Znači, to o vama ovisi disciplina i izvršenje te zadaće. Znači, ti koji će potaknuti to pitanje sa vašim pomoćnikom za logistiku i zapovjednici zbornog područja riješiti taj problem. I na kraju, juče, poslije ulaska postrojbi prioritarno u Knin, 4. i 7. Gardijske brigade, koje su sve ovo vrijeme, od početka desetog mjeseca radile na toj zadaći probijanje kroz najteže prostore, nezahvalan teren, surova klima i svi ostali problemi koji nas prate, a to je isto tako, znate, naše mogućnosti, naše države da pruži logističku podršku. E sigurno su izvršili zadaću i zaista riješili taj problem te vojno političke glave što je stajalo kao kula od karata i rušilo se. E sad, svi ostali zapovjednici isto tako imate vaše zadaće. Bitno je da ta veća naselja, kao Benkovac, Obrovac, Kistanje, Đevrške, Drniš, sve to je riješeno. Znači, nastavlja se prema gore, dalje. Jučer u 13:30 je zvao Ministar obrane i posle toga Vrhovnik koji je pitao o svim postrojbama koje su djelovale u ovoj operaciji i svima pojedincima koji su vodili te postrojbe u napadnoj ofanzivi. Sada, kada smo riješili uglavnom negde oko 70% naše zadaće, ostaje nam još taj cilj, izbjeci napad, što je i krajnji cilj, vrijednost operacije stavljanje u funkciju prometa Zagreb-Knin-Split. To ćemo riješiti do utorka, sigurno, i tog trenutka radimo izvještaj Vrhovništvu, zadaća 100% riješena u zbornom području Split sa snagama, hrvatskim snagama Hrvatskog Vijeća Obrane. Gdje su zapovjednici 1, 2. i 3. Gardijske brigade?

Nepoznati muškarac: Gospodine generale, oni su na terenu.

Ante Gotovina: Ja sam rekao, oni su bili jutros na sastanku. Glasnović. Zapovjednik 1, 2. i 3. Gardijske brigade, zapovjednik FCP-a grupe Sjever su trebali biti ovdje na sastanku. Ostaje nam sada ovaj sljedeći problem koji imamo, to su strukture, druge, ostale strukture, logistika, politička djelatnost, sigurnost, vojna policija i sve ono što prati vojsku u napadima pojedinim, koje automatski štite tu vojsku u napadu. Ona je korak ispred i korak iza i automatski ona preuzima stvari da rješava da bi to bilo uredno i vojnički uredno, stopostotno riješeno. A garancija vojničke kulture i vojničkog ugleda jedne vojske, to je njezina politička djelatnost, služba sigurnosti i vojna policija. I za ovaj sav nered koji je ovdje, vi ste najodgovorniji ljudi za to. Eto, imamo vremena 5 sati do tada, 5 sati da sam grad bude uredan i da ima sve što je potrebno da bi dočeka ovo, hrvatsku vlast. Je li vam jasno? Imate pitanja? Perković?

Nepoznati muškarac: Gospodine generale, da li ostaje ono da se zapovjedno mjesto preseljava ovdje i vrijeme me zanima da bih ja sa PZO se mogao posavjetovati, jer moramo dobro...

Ante Gotovina: To će odraditi zapovjednik zbornog, zbornog zapovjednog, komanda zapovjedništva, logistika i glavni operativac. Oni će odlučiti kada su tehnički spremni da prebacimo zapovjedništvo i da se zapovjeda od strane FCP u Kninu. A na vrijeme ćete biti upoznati. Recite, Krstičeviću.

Damir Krstičević: Ja bih pitao, vi ste o tome govorili već...

Ante Gotovina: To je jako važno. Zapovjednici svih postrojbi trebaju stupiti u kontakte, razraditi mape, pozicije.

Nepoznati muškarac: Tako da dobijemo jedni druge, da bi se to moglo...

Mladen Fuzul: Gospodine generale, ja sam već sinoć organizirao sa župama, ja očekujem da ćemo ovo popodne imati centralu Benkovac-Zadar, da ćemo moći prebaciti FCP i centrale u Benkovac. Očekujem da će to biti popodne riješeno.

Ante Gotovina: I onda Benkovac, Đevrške, Kistanje, Knin će biti uvezano.

Nepoznati muškarac: To će biti uvezano, HPT, direktor centra Zadar mi je obećao da će učiniti napore da to funkcionira popodne.

Ante Gotovina: Ok.

Nepoznati muškarac: Ovaj put će biti sto posto za Knin.

Ante Gotovina: Ali sada, privremeno, sada da riješimo zadaću, moraće postrojbe da budu u kontaktu. Znači, njihova zapovjedništva moraju imati vezu i ta veza mora biti uspostavljena brzo, da bi moglo se koordinirati. Znači, ona je, smeštaj za, snage za gonjenje, preuzimanje crte, oslobađanje snaga i nastavak dalje.

Damir Krstičević: Ljudi su spremni i mi nemamo sa ispunjavanjem ove zadaće. I mora se izvršiti što prije, ja podržavam vas da treba iskoristiti ovu priliku. Zapovjedniče, ja moram imati ove snage stvarno, da ne ostaju po dubini, nego da mogu da se mjenjaju i ići naprijed. Ja ne mogu držati položaj i ići naprijed.

Ante Gotovina: To je grupa Sinj u koordinaciji sa grupom Sinj, i jasano je grupi Sinj šta je njezina zadaća i kako ona pokriva prostor. Nema potrebe da sve te snage od pozadi koje se gube, ja sam vidio to prolazeći kroz Vrliku, Kijevo. To su velike grupacije naših snaga koje bespotrebno se nalaze u tom prostoru. Znači se sada planski treba pristupiti i svaki zapovednik, od zapovednika grupe mora da dobije jednu specijalnu zapovjed i predložiti koja će postrojba preuzeti već liniju da bi oslobađala 4. Gardijsku brigadu u njezinom prodoru prema Erveniku, a ostale snage grupe Šibenik koje pokrivaju izbijanje od Ervenika do one točke dokle je pokrila grupa Sinj. Je li jasno zapovjedniku grupe Šibenik?

Nepoznati muškarac: Jasno.

Damir Krstičević: Ali već bi trebalo odrediti zapovjednika, znači, koji će me zamjeniti u dijelu Strmica. Ja ću podsetiti još večeras, tako da me sutra tokom dana mogu zamjeniti. Znači, ja sam napustio pukovniju, to je (nerazumljivo).

Ante Gotovina: Ne sutra, nego danas se treba vršiti smjena. Snage grupe Sinj i imamo grupu Šibenik koje su se spojile prema gore? Šta nije u redu sa komandantima? Nemate više volje ratovati! A kukali ste tamo prije tri mjeseca, da vas treba držati na uzici da ne biste krenuli sami! I sad kad ste krenuli sami, šta vam je sada? Jeste li se umorili na putu? Sastanak zapovjednika grupe Sinj sa zapovjednikom grupe Šibenik, odrediti snage koje će smjeniti i preuzeti kompletno ono što drži 7. Gardijska brigada i 4. Gardijska brigada do sad. Time se oslobađaju snage za napad i pravac Ervenik. Odmah sutra ujutro osloboditi snage za proboj pravca Ervenik. Do tada će ove snage se približiti i možda krenuti snage u napadu. Treba se ići dinamično i ne sme se ritam izgubiti i ne sme se dozvoliti njima da se sada negde tamo utvrde ispred nas, i da naprave neki otpor i da imamo žrtve zbog toga. Kad je neprijatelj u rasulu, u raspadu, onda mu se ne smije dati vremena da se ponovno stavi na noge, nego automatski ga pritiskati za uništenje. To vam je isto kao da imate boksera ispred vas, zadali ste mu jedan pametan udarac, pao je na koljena i više ga niste tući, nego ste digli ruke u zrak zbog veselja. I onda se on digno i on vas izbaci u aut. Znači, zapovjednik grupe Sinju, u stvari, kako on je zauzet danas sa mnom i sa ostalima, njegov zamjenik Roko Mijić će, sa zapovjednikom grupe Šibenik, odrediti snage, stupiti u kontakt sa načelnikom stožera 7. Gardijske brigade, načelnikom stožera 4. Gardijske brigade, razraditi plan primopredaje i sutra ujutru 4. Brigada kreće prema Erdeviku. Da li je jasno?

Damir Krstičević: Da, zapovjedniče. Ja idem danas, ljudi već idu.

Ante Gotovina: Ok. Grupa Sinj?

Nepoznati muškarac: Ja mislim da ću rešiti to večeras.

Ante Gotovina: Jasno, Grupa Zadar, ti si dobio zadaću izbijanja na Kaštel Žegarski večeras.

Mladen Fuzul: To je već završeno.

Ante Gotovina: Snage u formiranju, umetati i sprijemiti snage u napadu da automatski ih orijentiramo u sledećem pravcu. 7. Gardijska brigada odmara.

Ivan Korade: Samo jedno pitanje. Gde da ljude izvučemo iz Živkovićevo područja, za dalje zadaće?

Ante Gotovina: Da li ti imaš u barakama...

Ivan Korade: Prema Grahovu ili južnim barakama? Tu nema mjesta, to je mala kasarna... (nerazumljivo).

Ante Gotovina: Onda prema Grahovu.

Ivan Korade: Da ih uputimo prema Grahovu, tamo su već bili, tamo u tim kućama (nerazumljivo).

Ante Gotovina: Samo naprijed.

Ivan Korade: Ovim putem mi postavljamo grupe (nerazumljivo).

Ante Gotovina: Ne moraš da ih premeštaš, jer ti poslije izbijaš ovako na granicu.

Ivan Korade: U redu, nije problem.

Ante Gotovina: Jer 4. Brigada izbija na granicu sa lijeve strane, a Zdrug i ovi ostali će pratiti sredinu. Tako će se povezati gore, i predati liniju, i vi se izvlačite i čekamo sljedeću zadaću. Ok? Romiću? Dobro, mi ćemo doći na koktel dole. Vi svi idite osim Kotromanović, Filipović, Krstičević.

(kraj video snimka)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, samo da proverimo. Pretpostavljam da ako ima bilo kakvih odstupanja između transkripta koji je distribuiran i onoga što će gospođa stenograf prekopirati, voleo bih da sada čujem, ali ne vidim da je bilo nikakvih naznaka da ima odstupanja. Prema tome, na osnovu kopiranja ćemo nastaviti sa radom. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, imali ste priliku da pogledate i drugi deo video snimka, i želeo bih da razgovaramo o sadržaju svega što se pojavljuje kao reči generala Gotovine 6. avgusta. Na ovom video snimku general Gotovina govori o tome da je 70 procenata zadataka ostvareno do 6. avgusta. Da li je ispravno reći da su snage Vojne oblasti Split, kao i ostali elementi hrvatske vojske, još uvek morali da oslobode teritoriju severno od Knina, područje Knin-Strimica, kako bi došli do međunarodne granice Republike Hrvatske?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ispravno je reći da 6. avgusta još uvek nisu bili stigli do granice između Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U tom trenutku, odnosno u jednom trenutku na video snimku general Gotovina govori o tome da su rešili problem vojnog i političkog epicentra, ali kao rezultata toga, soatlo se srušilo kao kula od karata. Da li vam je poznat neto koncept centra graviteta, centra teže, i možete li nam objasniti taj koncept i koncept vojnog epicentra o kome general Gotovina govori u kontekstu operacije *Oluja*?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. U vojnom rečniku NATO-a, ne znam da li je to AP2 ili neko drugo ime, ali taj centar teže se definiše, ja moram sada to da parafraziram jer ne znam tačnu definiciju, ali definiše se kao faktori koji protivničkoj strani daju snagu i slobodu kretanja, i Clausewitz to naziva „schreppunkt“. Mnogi filozofi su pisali o tome da li je reč o geografskom konceptu ili o sposobnosti određene vrste jedinice, i dobro se sećam jednog članka koji je objavljen u parametrima, a to je američki vojni časopis i recimo u poslednjem iračkom sukobu, straža u iračkim oružanim snagama je bila središte teže. U drugim sukobima, neki geografski koncept, na primer mesto ili lokacija na kojoj se nalazi zapovedni centar može biti težišni centar.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A u kontekstu operacije *Oluja*, da li biste se složili da je Knin bio težišni centar za RSK?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa nema sumnje da je Knin imao psihološko značenje ili relevantnost za lokalne Srbe, ali i za hrvatske snage. Ali sa čisto vojnog stanovišta, ja bih takođe uzeo u obzir specijalne jedinice, koje su bile tek uspostavljene u vojsci Srpske Krajine kao centar težišta.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li biste rekli da je bilo više težišnih centara?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa moguće da je bilo više. Na primer, Milan Martić je mogao da bude težišni centar s obzirom da je on bio harizmatični vođa Srba, jer kada bi on preduzeo neki korak, onda bi ga i drugi Srbi sledili, i to smo mogli da vidimo u drugim sukobima. Dakle, to se takođe može definisati kao težišni centar ili gravitacijski centar i ja samo dajem jedan teoretski odgovor na osnovu mog shvatanja tog težišnog centra i šta bi mogli da budu ti težišni centri u takozvanoj Republici Srpskoj Krajini i vojsci Srpske Krajine.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite samo da se nadovežem na vaš poslednji odgovor. Šta se dešava sa vojnog ili teoretskog stanovišta kada kažete da je Knin bio važan psihološki centar, a Milan Martić je bio težišni centar. Šta se dešava ako Milan Martić se zatekne u Kninu? Da li to onda povećava značaj i Knina i gospodina Martića?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa ne bih to rekao jer to sve zavisi od vrednosti Martića s jedne strane i vrednosti Knina s druge strane.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Nadam se da ste primetili da u jednom delu video snimka general Gotovina viče na komandante i kaže: „Šta vam je?“ sada parafraziram: „Šta vam je? Jeste li izgubili želju za borbu? Poslednjih nekoliko meseci ste govorili da vas moram držati na lancu inače ćete sami početi da se borite!“ Da li se sećate tog dela video snimka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Sećam se prvog dela, ovog koji ste vi parafrazirali. Ne sećam se da je rekao: „Ili da ćete početi sami“. Moguće da je to, ali nisam to čuo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali da li ste čuli da se pominje da ih mora držati na uzici na lancu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite da vam skrenem pažnju na stranice 319-320 vašeg izveštaja, drugi deo. To je u onom delu kada govorite o tome da je bio obavešten o

dogadajima. Vi ste napisali: „Ante Gotovina je bio upoznat sa reputacijom i ponašanjem njegovih potčinjenih tokom sastanka sa predsednikom Tuđmanom i drugim višim dužnosnicima HV-a, 31.jula 1995. godine na Brionima“ . Gotovina kaže: „Snage koje napreduju prema Kninu su 400 pripadnika pešadije iz 3. bataljona, zatim 126. puka, svi su iz ovog područja. Oni dobro poznaju ovo područje, imaju razloga da se bore ovde, a u ovom trenutku ih je teško držati na uzici.“ Ispravite me ako grešim, ali da li je vaša namera bila, kada ste naveli ovaj citat, u delu u kome govorite o upoznatosti sa navodnim ozbiljnim krivičnim delima u njegovoj zoni odgovornosti, zbornog područja Split, da li ste hteli da kažete da to što je general Gotovina držao na uzici, na lancu, da su ti pojedinci bili skloni izvršavanju krivičnih dela i zato je morao da ih drži na uzici?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Razlog zašto sam ja to uneo ovde je da komandant mora da poznaje svoje trupe. Ne samo kvantitativni deo svojih trupa, dakle, ne samo koliko ima vojnika, koliko tenkova, već i kvalitativni aspekt, njihovu borbenu gotovost, njihovu reputaciju, koja je jača kod nekih jedinica, a kod drugih lošija, posebno u tom kontekstu. Znamo, postoje jedinice koje su sačinjene od bivših izbeglica i da bi komandant mogao da donosi odluke i daje zadatke svojim jedinicama, on mora dobro da ih poznaje. I to je jedan od razloga zašto sam ja naveo ovaj citat sa sastanka na Brionima u ovom delu mog izveštaja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali nakon što ste čuli ponovo kako general Gotovina govori, ili tačnije više na te komandante i kaže: „Šta vam je? Jeste li izgubili volju za borbu? Pre par meseci ste mi rekli da vas moram držati na uzici!“ - da li se slažete da kada general Gotovina govori na Brionima, i kaže da ih mora držati na uzici, on govori o njihovoj borbenoj gotovosti, o njihovoj volji da se bore i o njihovom moralu koji je vrlo visok, i o njihovoj volji da idu u borbu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Visoki moral je dobra stvar, ali komandant mora da bude oprezan ako je moral, ili nešto što izgledao kao moral, vrlo visok, jer može da postoji vrlo tanka linija između onoga što izgleda kao visok moral i želje za osvetom. Ja naglašavam da je to teoretski odgovor, koji je zasnovan na mojoj obuci i obrazovanju, a ako želite, mogu da vam navedem primere za to.

SUDIJA ORIE: Dozvolite da vidim da li sam ja dobro shvatio vaše pitanje. Da li se vaše pitanje o korišćenju uzice odnosi na to da se pas usmeri u pravom pravcu, ili se uzica koristi da se pas zadrži kako ne bi išao prebrzo napred. Jer čini se da je to pitanje koje vam gospodin Mišetić postavlja, a on izgleda ima utisak da kada ste vi to uveli ovde, hteli ste da kažete da je teško zadržati psa. A on vam predočava da ono što smo videli na video snimku, može dati drugačije objašnjenje te uzice da morate da usmerite psa napred da uradi ono što se pas umorio da čini, odnosno da uradi ono što se očekuje od njega. Da li sam ispravno shvatio ono o čemu vi želite da govorite?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je drugo pitanje o kojem sam želeo da govorim. Ali suština onoga što kažem, i reći ću to vrlo jednostavno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vi pominjete taj komentar sa uzicom na Brionima na stranicama 319 i 320 u kontekstu sledeće rečenice: „Ante Gotovina je bio upoznat sa reputacijom i sa ponašanjem svojih potčinjenih“ i to je u delu koji se odnosi na informaciju o krivičnim delima. Moje pitanje za vas je: on ovde ne govori o tome da mora da ih drži na uzici da bi zadržao da ne počine krivična dela. On kaže: „Moram da ih držim na uzici jer toliko žele da idu u

borbu, da se bore protiv neprijatelja pa da moram da ih zadržavam, da ih držim na uzici.“ Dakle ovo pominjanje na Brionima nema veze s tim da su oni zločinci, da on ima problema da ih zadrži. **SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR:** Časni Sude, sastanak na Brionima 31.jula desio se dva ili tri dana nakon događaja u Bosanskom Grahovu i Glamoču, o kojima smo razgovarali i tu se naširoko pominju pljačke i paljevine u ta dva grada koje su počinile jedinice iz zbornog područja Split i to se takođe pominje u operativnom dnevniku P71. Na osnovu dokumenata koje sam ja pregledao, a posebno izveštaja pomoćnika, komandanta za politička pitanja kao i SIS-a, čak i general Laušić to pominje, aludira na to, jedinice Domovinske odbrane. Kada je reč o njima, postojali su veći izgledi da će oni učestvovati u incidentima pljačke i paljevine. Zašto? Zato što su u njihovim redovima bile izbeglice ili interno raseljena lica. Kada general Gotovina kaže: „Svi su oni iz tog područja“, on se zaista poziva na ljude koji su bili raseljeni zbog sukoba, i kako on to opisuje, odlično poznaju to područje i imaju razlog da se bore. Na osnovu mog obrazovanja i obuke, i mog shvatanja tog sukoba, a pozivajući se na dokumenta koja sam koristio u svom izveštaju, kod takvih jedinica, komandant mora da bude izuzetno oprezan jer postoji rizik da će one biti podložnije neželjenom ponašanju kao što je opisano u događajima koje sam ja uključio u izveštaj gde se pominju pljačke i paljevine.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, dozvolite prvo da se vratimo na ono na šta sam se ja usredsredio. Prvo dozvolite da kažem da ja shvatam da se vi oslanjate na svoje obrazovanje i obuku, ali onda je meni nemoguće da vas o tome unakrsno ispitujem. I čini se da to radite kada ne možete da navedete konkretni dokument. Dakle, dajte da se sada vratimo na dokumenta. Mene ne interesuje ono što biste vi uradili. Mene interesuje to što ste vi rekli da je general Gotovina to mislio u ovom izveštaju, a ja pokušavam da sad utvrdimo sledeće: sada kada smo videli jedan drugi video snimak, gde se general Gotovina poziva na raniji razgovor sa svojim potčinjenima i konkretno pominje 126. Domobransku pukovnicu i kaže: „Šta vam je momci? Pre par meseci ste mi rekli da moram da vas držim na uzici, a sada ste se umorili.“ Zar ta dodatna informacija ne daje novo svetlo, ne osvetljava ovo što je on mislio da kaže na Brionima kada je pominjao uzicu?

TUŽILAC WAESPI: Gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da?

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je važno da se napravi sledeća razlika. Kada se govori o uzici, to je očigledno reč koja se pominje. Ali ljudi kojima se obraća na Brionima su vojnici, potčinjeni, uključujući komandante, a traka koju smo videli, na njoj su samo zapovednici.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, možda je to tako, možda nije tako, možda je relevantno, možda nije relevantno, upotreba reči uizica možda jeste bitna, a možda je nebitna. Na svedoku je da nam kaže da li ono što je upravo video ima bilo kakav efekat na zaključke ili barem tumačenje citata koji možemo da nađemo na stranici 320, a on je objasnio da se njegovo tumačenje rukovodilo i događajima do kojih je došlo, između ostalih mesta, u Grahovu pre toga, i specifičnom konkretnom sastavu ovih trupa. S obzirom da su te jedinice bile sačinjene od lokalnog stanovništva, koji su možda bili izbeglice pa su se u međuvremenu vratili u svoje mesto porekla. Čini mi se da je to pitanje. Možete li sada da odgovorite?

SVEDOK THEUNENS: Da, časni Sude. Video snimak koji sam video nije promenio moj zaključak, i samo da bih dao potpuno odgovor, želeo bih da se pozovem na citat iz dokaznog predmeta Odbrane broj D810 na stranici 339 mog izveštaja, fusnota 1345.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Video sam taj citat. Ne znam kakve to veze ima sa ovim komentaram o uzici. Idemo dalje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Jedan drugi deo jednog drugog video snimka, general Gotovina pominje SIS, vojnu policiju, odeljenje za politička pitanja i kaže: „Ove službe štite vojsku tokom ofanzive, oni su garancija održavanja vojne kulture.“ I on kaže: „Odeljenje za politička pitanja, SIS i vojna policija, vi ste ovde najodgovorniji.“ Možete li nam pomoći da shvatimo zašto general Gotovina poziva ove tri službe kao najodgovornije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nisam sasvim siguran da li je on najodgovorniji, kada je general Gotovina rekao: „vi ste najodgovorniji“ da li se to odnosi na ono što je on rekao ranije kada je pominjao odeljenje za političke poslove, SIS, i vojnu policiju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mogu li vam to pročitati ponovo?

SUDIJA ORIE: Možete li nam pomoći i reći na kojoj stranici transkripta je to, pošto mi imamo transkript pred sobom?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je strana 4 u transkriptu, 3. paragraf od dna.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pročitaću vam to, mislim da nemate kopiju transkripta. On kaže, citiram: „Garancija održavanja vojne kulture i vojne reputacije jedne vojske je odeljenje za politička dejstva, Služba sigurnosti i Vojna policija. Vi ste najodgovorniji ljudi ovde, u celoj ovoj zbrci koju imamo, i zato imamo pet sati do tada da se grad dovede u red i da bude opremljen svime što je potrebno da dočeka hrvatsko vođstvo.“ Da li to razumete? Pomozite nam da shvatimo zašto general Gotovina kaže da odeljenje za političko delovanje, služba sigurnosti i vojna policija su najodgovorniji ljudi za čitavu ovu zbrku koju imamo ovde?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U svetlu dokumenta koje sam pregledao, ako je ovo general Gotovina rekao, onda je to prilično neuobičajen zaključak, jer naređenji koje imamo za sprovođenje discipline svi idu od operativnog komandanta, ka njegovim potčinjenim zapovednicima i samo pominju ili identifikuju odred SIS i odeljenje za političko delovanje kao organe koji mogu pomoći u ostvarivanju ili obnovi discipline i sprečavanju pljačke i paljevine. Očigledno je da SIS i odeljenje za političko delovanje su savetovali komandanta, zato i imamo pomoćnika komandanta za političke poslove i pomoćnika komandanta za SIS, ali ti ljudi nemaju zapovednu vlast. Zapovednu vlast ima operativni komandant i na operativnom komandantu je da koristi te savete koje koristi od pomoćnika za političke poslove i SIS i da na osnovu njih izdaje naređenji, i što je najvažnije, da verifikuje sprovođenje tih naređenji. Isto se odnosi i, u jednom drugom kontekstu, na vojnu policiju. Ali SIS ne može ići i razgovarati sa svakim pojedinačnim vojnikom zbornog područja i reći im: „Morate da poštujete disciplinu.“ To ne funkcioniše na taj način. To ide preko operativnog zapovednog lanca.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dok gledam dokument, dozvolite prvo da va pitam, odnosno, recite mi, vi ste u svom odgovoru rekli, „ako je to ono što je general Gotovina rekao“. Da li postoji neki razlog da vi dovodite u pitanje ovaj video snimak?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja ne dovodim u pitanje video snimak, ali se sećam kad je general Gotovina dao taj komentar, kamera je pokazivala operativne komandante i video sam, na primer, generala Korade. Da li je taj video snimak tako sniman, ne znam, ali na osnovu mog vojnog iskustva i shvatanju odvijanja ovakvih sastanaka obično komentar za koji ste vi odgovorni, obično bi, po meni, bilo logično da se vi prikažete. Ako je general Gotovina okupio svoje pomoćnike iz konkretnog razloga, onda je ovo jedna od poruka koje on želi da prenese svojim potčinjenim zapovednicima.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Samo trenutak, časni Sude. Gospodine sekretare, molim vas dokazni predmet Tužilaštva broj P918.

SUDIJA ORIE: Dok čekamo dokument, gospodine Mišetiću, i gospodine Waespi, naravno, videli smo ovaj video snimak, ili bar druge delove ovog video snimka i ranije. Ne sećam se tačno da li je bilo komandanta vojne policije prisutnih na tom sastanku.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Da li je postignut sporazum među stranama ko je bio prisutan, a ko nije?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodin Budimir.

SUDIJA ORIE: Gospodin Budimir.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Takođe, komandant... tu je prisutan pomoćnik za političko delovanje iz komande vojne oblasti Split, kao i „koordinator“ iz odeljenja za političko delovanje iz Zagreba, koji je poslat da bude prisutan na tom sastanku, a nije bio pripadnik vojne oblasti Split.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, da li ste se vi saglasili o ljudima koji su bili prisutni na tom sastanku?

TUŽILAC WAESPI: Da. Moram da proverim da li je bilo još ljudi na tom sastanku.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Zaboravio sam da ponudim na usvajanje drugi deo ovog video snimka.

SUDIJA ORIE: Drugi deo.

TUŽILAC WAESPI: Gospodine predsedavajući, verzija koju smo dobili od hrvatske Vlade, i takođe mislim da smo dobili i verziju sa interneta, a to je dokument koji po Pravilu 65 ter nosi broj 3780. Ja i dalje mislim da ono što smo videli nije potpuna verzija. Pa bih se vratio na ono što sam ranije rekao da bismo mi sad želeli da imamo potpunu verziju, ukoliko je moguće dobiti

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

potpunu verziju sa celog sastanka. Mi bismo želeli da se uverimo da ono što imamo u dokumentu sa brojem 3780 odgovara onome što moj uvaženi kolega želi da ponudi na usvajanje. Sada možemo da to uporedimo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da je to već bilo, časni Sude, ali nemam ništa protiv da se to ispravi. Mislio sam da je to obuhvaćeno. Upoznat sam sa svakim dodatnim materijalom sa ovog sastanka. Mogu vam reći da delovi, za koje mislim da su izbačeni iz video snimka Tužilaštva, to su delovi koji se odnose na SIS, odeljenje za politička pitanja, vojnu policiju...

SUDIJA ORIE: Očigledno smo to već pominjali.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. To je izbrisano sa tog video snimka. Izbrisano iz video snimka kada general Gotovina govori: „Sav ratni plen se mora registrovati i prikupiti.“ To je izbrisano iz verzije Tužilaštva koju je obezbedila hrvatska Vlada. Postoji još jedan deo, mislim, deo „kula od karata i epicentar“ koji takođe nije na tom video snimku.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, čini se da je gospodin Mišetić prilično uveren da deo koji je on emitovao je vama obelodanjen. Naravno, ukoliko vi želite da to uporedite sa drugim verzijama, čak i verzijom koju ste pronašli na internetu, onda... u ovom trenutku da li biste zbog toga uložili prigovor ili imate određene rezerve, ili kažete da nemate prigovor, ali zadržavamo pravo da još nešto dodamo ako nađemo još nešto.

TUŽILAC WAESPI: Da, to je tačno, to poslednje što ste rekli.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D979.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D979 se uvrštava u spise. Gospodine Waespi, koliko mislite da vam je vremena potrebno da uporedite ono što imate, tako da mi... recimo, bar tokom sledeće sedmice.

TUŽILAC WAESPI: Da, to će biti dovoljno.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Kao što sam rekao, moguće da ima nekih dodatnih delova, pošto je, kao što sam rekao, ovi video snimci snimani sa dve različite kamere. Tako da je moguće da je nešto malo snimljeno pre ili posle, i da ja nisam to emitovao, a da to ne znam. Ja sigurno neću imati prigovor ako postoji dodatni materijal koji treba da se uvede. To je u redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dok govorimo o odeljenju za političke poslove i o tome kako funkcioniše, sada imamo dokazni predmet Tužilaštva P918 na koji ste se vi pozivali u vašem glavnom ispitivanju. Je li tako?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, i takođe u mom izveštaju, na stranicama 336 i 337.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da prvo pogledamo drugi paragraf, koji nije odvojen, ali ja verujem da treba da bude drugi paragraf. Kaže se: „Međutim...“, prvo da kažemo da je to poslato pomoćnicima komandanta za političke poslove, unutar vojne oblasti Split i na svim nivoima u vojsci. Je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Pomoćnicima komandanta za političke poslove potčinjenih jedinica. Ja mislim, na poslednoj stranici, takođe se kaže da je komandant vojne oblasti Split dobio to kao informaciju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. To je upućeno od... u suštini od pomoćnika za političke poslove komande vojne oblasti Split. Je li tako? U njegovo ime je to potpisao gospodin Tomasović, ali to je...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako podignemo gore.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Vidite ko je to izdao? Vojna oblast Split je izdala upozorenje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, odsek za političku delatnost. Ali ako pogledamo poslednju stranicu...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne, ne. Razumem da je to kopirano, ali da pre svega utvrdimo, osoba koja šalje ovo upozorenje, u stvari, pripada komandi vojne oblasti Split. Je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ: A sada da spustimo malo tekst.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Doći ćemo i do sledeće stranice. Drugi paragraf glasi: „Međutim, zbog neodgovornosti pojedinih vojnika, podoficira i oficira koji svojim neprimerenim ponašanjem i delatnošću kompromituju hrvatsku vojsku i državu, delom je ovaj uspeh doveden u pitanje.“ i onda zatamnjanim slovima se kaže da bi međunarodna zajednica mogla da pokrene mere, koje bi imale nepredvidive posledice.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Idemo na sledeći deo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I kaže: „Iz tog razloga, a sledeći politiku vrhovnog komandanta dr Franje Tuđmana kao i instrukcije ministra odbrane i političke uprave Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, potrebno je odmah sprečiti sledeće: dalje paljenje i uništavanje objekata imovine na celom oslobođenom prostoru, ubijanje stoke, otuđivanje imovine, neprimeren odnos prema preostalim civilima i ratnim zarobljenicima, a posebno prema zarobljenicima i vojnicima mirovnih snaga.“ Kao prvo, na osnovu dokumenata koje ste pregledali, da li biste se složili sa mnom i na osnovu ovog dokumenta, kao i nekih sličnih referenci, na primer, gospodin Laušić na sastanku od 15. septembra, koji isto tako pominje državnu politiku, kao i da su osobe koje su bile prisutne na sastanku jedine odgovorne za

sprovođenje politike i sprečavanje zločina, na osnovu tog dokumenta, ovog dokumenta, da li biste se složili sa mnom da su potčinjeni predsednika Tuđmana i ministra Šuška, smatrali da ta politika, njihova politika sprečava paljenje imovine, ubijanje stoke, otuđivanje imovine i neprimeren odnos prema preostalim civilima i ratnim zarobljenicima, i tako dalje, što se tamo pominje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Moje tumačenje pominjanja gospodina Tuđmana i gospodina Šuška u upozorenju, je da je to trebalo da osnaži upozorenje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Slažem se da su oni zato i uključeni. Ali na osnovu činjenica da se oni konkretno pominju i da se potčinjenima konkretno govori da se radi o politici predsednika i ministra odbrane a da je ta politika usmerena na sprečavanje takve vrste ponašanja, da li biste se složili sa mnom da je potčinjenima predsedniku Tuđmanu i ministru Šušku rečeno da je politika bila da se zaustave takve stvari?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to stoji u dokumentu. Međutim, isto tako se ranije govorilo, i to je samo primena ili implementacija Pravilnika o disciplini, da oružane snage ne pale i ne pljačkaju niti se bave aktivnostima pod tačkama 1, 2, 3 i 4.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da bi to trebalo da bude... to je standardna procedura.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pomoćnik za politička pitanja, u drugom paragrafu od dna, kaže: „Kako bi se sprovelo gore navedeno, politički radnici imaju tu odgovornost i dužni su da sa tim upoznaju komandante jedinica i preduzmu mere za sprečavanje zločina.“ Zatim se dalje kaže podvučeno: „U saradnji sa službom za informisanje i bezbednost, ili SIS-om, i vojnom policijom, preduzeti represivne mere i pokrenuti disciplinske postupke protiv onih koji ne poštuju uputstva.“ Objasnite nam, posebno u svetlu komentara generala Gotovine, od 6. avgusta i prema hrvatskim zakonima, pravilima i odredbama, kako odeljenje za političke delatnosti, SIS, i vojna policija preduzimaju represivne mere i pokreću disciplinske postupke u saradnji jedni sa drugima.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da se ovde sada radi o pitanju prevoda. Ja sam citirao engleski prevod, a to je stranica 337 mog izveštaja. U engleskom prevodu, čiji je ERN broj 0306-1654 – 0306-1654, stoji kao tekst ovih odlomaka: „U svrhu sprovođenja toga, konkretna odgovornost leži na zapovednicima jedinica i političkih pripadnika u jedinicama...“

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Zaustavio bih vas tu, gospodine Theunens. Vi očigledno niste znali da su se i Tužilaštvo i Odbrana saglasili oko toga da je prevod naveden u vašem izveštaju pogrešan, da je ispravan onaj koji se vidi na ekranu. Primetićete da ovaj dokument Tužilaštva koji sam stavio na ekran zbog vas.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam obavešten o tome.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, kako to...

SUDIJA ORIE: Sada znate, izgleda da postoji saglasnost, gospodine Waespi.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC WAESPI: Ja moram to da proverim istoriju toga. Siguran sam da...

SUDIJA ORIE: Mislim da onda nećemo sada raspravljati o tome da li postoji saglasnost ili greške u prevodu. Zamoliću vas da se usredsredite na tekst pred vama na ekranu.

SVEDOK THEUNENS: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja mogu da kažem gospodinu Waespiju da smo se gospodin Margetts i ja složili smo se da je ovo ispravan prevod, koji je na ekranu.

SVEDOK THEUNENS: Zaista. U odlomku u dokumentu ističe se odgovornost pripadnika odeljenja za politička pitanja, kako bi se objasnila važnost stvari o kojima se govori u upozorenju... operativnom komandantu, kako bi mu se omogućilo i ohrabrilo ga da preduzme adekvatne mere, tako da mere... Mislim, da se upozorenje sprovodi i da se protivpravne aktivnosti zaustave ili spreče.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da, ali ja... mene više zanima, rekao bih, sledeći odlomak. Ako možete da nam objasnite, molim vas, ponovo, na osnovu vašeg poznavanja pravila, zakona i odredbi Republike Hrvatske, kako odeljenje za političke delatnosti u saradnji sa SIS-om i vojnom policijom može preduzeti represivne mere i pokrenuti disciplinske postupke.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Taj odlomak se ne slaže sa onim što je utvrđeno Pravilnikom o disciplini. Mislim, nametanje disciplinskih mera... mislim, ovlašćenje za nametanje disciplinskih mera, ima operativni komandant. Pomoćnici komandanta zaduženi za SIS i političko delovanje mogu pomoći u razotkrivanju krivičnih dela ili prekršaja kao svaki drugi pripadnik oružanih snaga, ali ostatak postupka je u rukama operativnog komandanta i zavisno od stupnja ozbiljnosti slučaja, vojnog tužioca i vojnih sudova, ili vojnog tužioca za disciplinu i vojni tužilac interveniše, a vojna policija može pomoći u istrazi.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, skrenuo bih vam pažnju, još jednom, na naš razgovor kada smo govorili, mislim, o članku 15. pravilnika vojne policije. Sećate li se toga? To je o prekršiocima vojne discipline... disciplinskim izveštajima protiv onih koji krše vojnu disciplinu. Drugim rečima, slažete li se sa mnom da je vojna policija po svojim pravilima imala nezavisna ovlašćenja da prati, utvrđuje i privodi one koji krše vojnu disciplinu, i da podnosi prijave protiv njih zbog kršenja vojne discipline? To je deo njihove nadležnosti, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, oni su u tome nezavisni, ali ne isključivo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ako to znate, i pogledate ponovo ovaj odlomak, gde prvo kažete da to nije dosledno Pravilniku o disciplini, zar nije, zapravo, veoma dosledno? Politički poslovi imaju dužnost da neprestano podsećaju, obrazuju i savetuju pripadnike vojske o njihovim dužnostima da poštuju disciplinu i zakon. SIS je imao odgovornost da razotkriva i daje informacije unutar jedinice, o onima koji krše vojnu disciplinu i da o tome izveštavaju. Vojna policija je izvršilac koji može da preduzima akcije protiv prekršilaca onda kada dobije informacije, unese ih, i onda da podnese posebni izveštaj protiv pojedinca. Zar nisu ove tri službe, zapravo, kompatibilne u onome što su njihove funkcije kako bi uspostavile disciplinu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Ja mislim, oni mogu da igraju ulogu ali... u Pravilniku o disciplini ne stoji, na primer, da pomoćnik komandanta za SIS može da nameće disciplinske mere. To čini operativni komandant. Takođe, operativni komandant od nivoa čete naviše, mogu da privode navodne počinioce. Ne pominje se u Pravilniku o disciplini bilo kakvo ovlašćenje ili bilo kakva moć koje bi imao pomoćnik komandanta za politička pitanja ili SIS. Mislim da bih vam isto tako skrenuo pažnju na dokument sa brojem 2305 po Pravilu 65 ter, to su stranice 335 i 336 mog izveštaja. Ako dozvolite, pročitao bih jedan od paragrafa koje sam citirao u izveštaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, mislim da znam šta nameravate. Pre svega, mislim da ste o tome već govorili u glavnom ispitivanju. Tak da, hajde... kako bismo uštedeli vreme, usredsredimo se opet, pošto vi tada, u svom odgovoru, ograničite se na SIS i politička pitanja kao institucije koje nisu mogle da preduzimaju konkretne mere. To nije ono što sam ja pitao. Ispustili ste deo sa vojnom policijom. Vojna policija, zapravo, može da preduzima mere i podnosi izveštaje za kršenje discipline, zar ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno. Ali odgovorio sam na to kada sam rekao da takva odgovornost ne leži isključivo na policiji.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Niko ne tvrdi da je to isključivo na vojnoj policiji. Ali što se tiče celog sistema, kada general Gotovina 6. (avgusta) kaže njima: „Vi ste najodgovorniji ljudi“, to znači da je jedan od njihovih zadataka skretanje pažnje na komandanta na kršenja discipline. Na primer, što se tiče kontrolnih punktova, kada se zaustave neki vojnici sa opljačkanom imovinom, zar ne, neko iz vojne policije mora da podnese disciplinski izveštaj komandantu te osobe u kome se kaže: „Ova osoba zaustavljena je na kontrolnom punktu sa ukradenom imovinom.“ Je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je, zaista, jedan od poslova vojne policije, da se obavesti operativni komandant o takvim aktivnostima, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I ako komandant, na primer, utvrdi da recimo 150 njegovih vojnika se nije javilo na dužnost određenog dana ili određene nedelje, već da lutaju oslobođenom teritorijom, on ne zna gde su, čiji je posao da ih pronađe i vrati nazad? Ako oni... na primer, oni vrše krivično delo, oni se mogu vratiti u jedinicu i odgovarajuće mere se mogu preduzeti protiv njih.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista. Ja mislim, u tom kontekstu, važno je da vam skrenem pažnju na članak 25, dokaznog predmeta Tužilaštva broj P880, gde se navodi da komandanti brigada, samostalnih bataljona i komandanti HV-a na istom nivou i više, imaju ovlašćenja da šalju takve zahteve bataljonu vojne policije. Dakle početak aktivnosti ili inicijativa, izvinjavam se, dolazi od operativnog komandanta, i o tome mi ovde govorimo. Očigledno je da vojna policija ima zadatak da izvrši, i neke od tih stvari oni obavljaju sami. Ali to je... operativni komandant ne može da kaže: „To nije moj problem. To je stvar vojne policije“. Ne. On je odgovoran za održavanje discipline u svojim jedinicama i može koristiti vojnu policiju kao sredstvo, i stoga, može da im da uputstvo da mu pomognu. Tako to funkcioniše u vojsci.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Naravno. Ali vi sada tvrdite nešto što general Gotovina nije rekao na video snimku. On je rekao: „Vi ste glavni odgovorni.“ Nije rekao: „Vi ste jedini odgovorni.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Pokušavao sam da odgovorim na vaše pitanje, jer ste postavili konkretno pitanje o 150 zalutalih vojnika. Zaista, vojna policija može da bude upotrebljena kako bi se pronašli ovi pojedinci i vratili u jedinicu. Ali naređenje ili... ja mislim, operativni komandant je taj ko izdaje prvobitni zadatak vojnoj policiji, odnosno onaj ko zahteva lociranje i privođenje ovih vojnika.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U tom kontekstu. Ali u nekom drugom kontekstu, na primer, na kontrolnim punktovima sama vojna policija mora da izveštava o tome. Ne treba im poseban zahtev komandanta da im kaže ili pita: „Recite mi koliko je mojih ljudi zaustavljeno na kontrolnom punktu zbog pljačke?“ Zar nije tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je tačno. Oni će obavestiti operativnog komandanta ukoliko uhvate ili otkriju pripadnike njegove jedinice kako se bave protivpravnim aktivnostima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Gospodine Theunens, vratio bih se na video snimak iz Knina na trenutak. Tamo ste primetili da general Gotovina izdaje usmeno naređenje o vođenju popisa ratnog plena. Je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Na tu temu postoje i pisana naređenja generala Gotovine.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Dopustite... dok govorimo o tome šta se događa 6. i 7, pokazao bih vam još nešto...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas da vidimo dokument broj 1D63-0195.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo su... ono što vam pokazujem, gospodine Theunens, mislim da ovo niste ranije videli. Mi smo preveli jedan deo zapisnika sa 259. sednice Vlade Republike Hrvatske održane 7. avgusta 1995. godine. Možete na vrhu videti kakav je to zapisnik. Vidite sve... prisutni su predsednik Vlade, podpredsednici Vlade i različiti ministri, uključujući gospodina Šuška i Jarnjaka.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Idemo na stranicu 2 prevoda na engleskom, molim vas, što je stranica 3 na hrvatskom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ministar odbrane, gospodin Šušak obaveštava Vladu i kaže: „Operacija je obavljena ranije nego što je očekivano zbog čega treba odati priznanje i odličnoj saradnji između Ministarstva odbrane i Ministarstva unutrašnjih poslova, koje je odmah uspostavilo policijske stanice u oslobođenim područjima.“ Ministar Šušak je isto tako naveo da je on danas potpisao odluku vezanu za demobilizaciju oko 70.000 vojnika . Na stranici 4 na hrvatskom. On kaže: „Ministar unutrašnjih poslova, Ivan Jarnjak, informisao je Vladu da je hrvatska policija preuzela posao osiguranja javnog reda i mira u novoslobođenim područjima, uz napomenu da u ta područja ulaze i pripadnici civilne zaštite koji obavljaju asanaciju terena.

„Ministar unutrašnjih poslova se takođe zahvalio ministru odbrane na izuzetnoj saradnji između dva ministarstva tokom ove akcije.“ Sada, gospodine Theunens, kada ste izrađivali izveštaj, jeste li znali da je najkasnije od 7. avgusta Ministarstvo unutrašnjih poslova preuzelo zadatak osiguranja javnog reda i mira u novooslobođenim područjima?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne znam... Nisam znao za konkretan datum, ali upoznat sam sa činjenicom da su uspostavljene civilne policijske stanice, između ostalog i kako bi se osiguralo da se sprovodi javni red i... vladavina prava.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsedavajući, Molim da se ovo obeleži i uvrsti u spis.

TUŽILAC WAESPI: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, biće to dokazni predmet Odbrane broj D980.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D980 se uvrštava u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim sada dokument broj 982 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je naređenje koje je usledilo nakon sastanka od 6. General Gotovina izdaje još jedno naređenje u kom stoji: „Na osnovu ukazane potrebe da se evidentira ratni plen na oslobođenom području, ja izdajem sledeće naređenje...“ I on ovde sastavlja komisiju: „Komisija će biti formirana na nivou vojne oblasti Split za evidentiranje i popis celokupnog ratnog plena na oslobođenom ratnom području u zoni odgovornosti vojne oblasti Split, i komisija će se sastojati od sledećih članova.“ Tu se zatim navode članovi komisije. „Zadaci komisije su evidentiranje i popis ratnog plena u zoni vojne oblasti Split. Distribucija oružja, municije, eksploziva. Prelazimo na stranicu 3, tačka 7. Tu nalaže da predsednik komisije će podneti sveobuhvatan pisani izveštaj do 18 sati 11. avgusta 1995. godine. Pogledavši ovo naređenje, i u vezi sa onim što general Gotovina govori na sastanku od 6, on preduzima mere zapravo kako bi proverio šta njegove potčinjene jedinice evidentiraju kao ratni plen. Je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno. I ovaj dokument je uključen u moj izveštaj, stranica 376, drugi deo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsedavajući, molim da se ovaj dokaz označi i uvede u spis.

TUŽILAC WAESPI: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare.

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D981, časni Sude.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D981 se uvrštava u spis. Gospodine Mišetiću, možemo li da čujemo od ovog svedoka šta znači skraćenica TTS?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens...

SUDIJA ORIE: Ako nam kažete da će zadaci komisije biti sledeći, i onda drugo sledi - podela oružja, municije, eksploziva i TTS?

SVEDOK THEUNENS: Moraću da proverim, časni Sude. Ako mi je dozvoljeno tokom pauze, ja mogu...

SUDIJA ORIE: Da. Ako vi... u bilo kom trenutku kad možete da nam pomognete, bićemo vam zahvalni.

SVEDOK THEUNENS: MTS znači materijalna tehnička sredstva, to je dvaput S, ali proveriću šta znači T, TS.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U redu. Gospodine predsedavajući, dozvolite samo da napomenem, da ne oduzimam vreme, imam nekoliko izveštaja načinjenih u potčinjenim jedinicama u kojima su popisi ratnog plena i pripremiću tabelarni prikaz toga za Tužilaštvo, a zatim ću to tražiti da se uvrste bez posredstva svedoka svi ti izveštaji potčinjenih jedinica o ratnom plenu.

TUŽILAC WAESPI: Da. Video sam te dokumente. Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Da, ja... pretpostavljam da ćete sačiniti popis i za gospodina sekretara.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, hoću.

SUDIJA ORIE: Mislim da dokumenti koji se uvštavaju bez posredstva svedoka, zar nije postojala procedura koju mi... kako bismo i mi tačno znali o čemu govorimo. Mislim ... Pretresno veće daje uputstvo na šta se treba usredsrediti. Ponekad su oni obimni, ponekad dokumenti... možda treba dati neki kratak opis drugoj strani da se vidi da li postoji neki osnov za prigovor na celinu ili delove dokumenta na koje bi trebalo da obratimo pažnju tako da nemamo na raspolaganju samo brojke već i jedan kraći opis sadržaja što će nam pomoći u odluci.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, to ćemo učiniti najkasnije do ponedeljka i navesti tačno o čemu se radi.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens... trenutak dok pronađem dokument.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Samo trenutak, molim vas. Gospodine sekretare, molim vas da nam prikažete dokument 2305 po Pravilu 65 ter.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Mislim da ste ovo pomenuli u svom izveštaju i u glavnom ispitivanju. Ovo je još jedan izveštaj odeljenja za politička pitanja operativne grupe Sever. Tu se obaveštava da će pukovnik Ivan Želić i pukovnik Ivan Čeko, u skladu sa naređenjem generala-potpukovnika Ante Gotovine... molim da se malo spustimo... što se tiče određivanja zadataka po političkoj delatnosti, i pružanju pomoći u uspostavljanju civilnih struktura, kao i nadzora po svim ostalim elementima, dana 5. avgusta 1995. godine prešli na izvršenje zadataka u Knin. U poslednjem odeljku stoji „Takođe, zbog inertnosti i nespretnosti dela civilnih tela i struktura, da u prvim danima odmah izvrše svoj zadatak, preuzmu dalju organizaciju i upravljanje gradom, susreli smo se sa mnogo problema koje je bilo nemoguće rešiti bez pomoći civilnih tela, a za šta je pokušano da se odgovornost prebaci na službu PD.“ Kao deo vaše analize događaja je li tačno da je deo problema u uspostavljanju reda na novooslobođenim područjima uopšte, a i konkretno u Kninu, bilo delimično i zbog nespretnosti dela civilnih tela i struktura da uspostave red i zakon odmah nakon oslobođenja?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možete li da okrenete stranu, gospodine sekretare.

SVEDOK THEUNENS: Želite li da odmah odgovorim?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: O, da. Problem u vezi sa civilnim vlastima je, na osnovu dokumenta koje sam pregledao, bio problem... efikasnosti, odnosno, njihove sposobnosti da se stvori red i zakon i nije se toliko radilo o spremnosti ili voljnosti. Dokumenta koja sam ja video ukazuju na to da su pokušali, ali nisu mogli.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je to bio opšti problem da su i civilne i vojne strukture pokušavale ali nisu mogle?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Kada ja... Ja mislim, moj odgovor na prethodno pitanje odnosi se, na primer, na pisma koja gospodin Morić, pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, šalje gospodinu Laušiću. Bilo je nekoliko takvih u drugoj polovini avgusta. U njima se gospodin Morić žali, ili iznosi da civilna policija ne može da deluje protiv ljudi u vojnim uniformama i ne može utvrditi da li se zaista radi o pripadnicima vojske ili ne. A sada, da li su vojne strukture pokušavale, ali nisu mogle, ja mislim, to bi ukazivalo na osnovni problem vojske, jer, kao što smo videli, vojna disciplina je jedna od dužnosti komandanta. Ako on ne može da osigura ili stvori disciplinu u svojim jedinicama, onda on... on bi trebalo da obavesti svoje nadređene o tome, i umesto da obavlja vojne borbene operacije gde je neophodan visok stepen discipline za uspešnost, kao što je i ukazao, ja mislim, general Gotovina na video snimku, onda bi trebalo zatražiti od svog nadređenog komandanta da odloži pokretanja borbenih operacija dok, odnosno, potčinjeni komandant uspe da povрати disciplinu među svojim jedinicama.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na osnovu činjenice da ste vi videli brojna naređenja koja su izdata, moje pitanje za vas je ponovo, da li se slažete da je postojala volja? U određenim slučajevima nije uspelo ostvarivanje tih naređenja, i na civilnoj i na vojnoj strani u ranim danima operacije *Oluja*.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam samo pregledao vojna dokumenta i moj zaključak o sprovođenju discipline je zasnovan samo... zasnovan samo na tim vojnim dokumentima, gde je moj zaključak da je stopa... mislim, obim tih naređenja i brzina kojom su izdata u vojnoj oblasti Split i u potčinjenim komandama, zapravo ukazuje da je postojao problem u sprovođenju tih naređenja. Ako morate da izdate naređenje da se ostvari određeni zadatak, ili da se zaustavi neka aktivnost nekoliko puta, pa, onda stvari ne postaju bolje samim izdavanjem naređenja. Vi morate kao komandant da predvidite druge mere, kao prvo, da utvrdite zašto... zašto se ne sprovode vaša naređenja, i onda možda promenite svoj pristup i preduzmete neke dodatne mere kako biste garantovali da će se vaša naređenja sprovoditi.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Budite uvereni, gospodine Theunens, da ćemo vi i ja uskoro raspravljati o toj temi o vašem mišljenju. Kako god, da li je odgovor na moje pitanje – da?
SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, zaključak za vojsku je, svakako, da sprovođenje, na osnovu dokumenata koje sam ja pogledao nije uspelo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali, postojala je volja.

SUDIJA ORIE: Ja pokušavam da shvatim odgovor na pitanje postavljeno svedoku. Vi ste pokušali da pojednostavite stvari. Koliko sam ja shvatio, odgovor svedoka je da na osnovu naređenja koja su izdata, to pokazuje postojanje volje, ali u isto vreme, skreće nam pažnju na činjenicu da, ako se ta naređenja ne sprovode, onda biste očekivali da se uradi još nešto uz to, kako bi se ta volja sprovela na terenu. Dakle, pitati da li je odgovor da ili ne, mislim da je odgovor malo složeniji. Da li sam dobro shvatio vaš odgovor?

SVEDOK THEUNENS: Upravo tako, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Kao što sam rekao, gospodine predsedavajući, kad je reč o ovom drugom mišljenju, o tome ćemo dosta čuti u unakrsnom ispitivanju uskoro.

SUDIJA ORIE: Da, da. Ja samo pokušavam da razumem. Vi ste manje-više tražili od svedoka odgovor da ili ne. On je dao odgovor sa više nijansi, kada ste vi od njega tražili odgovor crno ili belo. I to sam želeo da pojasnim. Gospodine Mišetiću, vi ste rekli da ćete preći još nekoliko tema sa svedokom, ali pretpostavljam da ćete to uraditi nakon pauze.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Da, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo sada napraviti pauzu i nastaviti sa radom u 12.55 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, izvolite.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da nastavimo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas dokazni predmet Odbrane broj D204.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ovo je, kao što znate, naređenje generala Gotovine od 10. avgusta. U njemu, on kaže da je ovo naređenje na osnovu informacija sa područja koje je oslobodila HV. Samo ću vam skrenuti pažnju da jedna od tih informacija bi bio i izveštaj komandanta 6. Domobranske, gospodina Klareca, koju ste vi koristili u direktnom ispitivanju, mislim, prethodnog dana. Nakon toga on izdaje još jedno naređenje da se spreči otuđivanje imovine, nedisciplinovano ponašanje, očuvanje ljudskih života. U prvom delu tog naređenja, on kaže: „Zabranjujem samoinicijativno kretanje pripadnika HV-a bez znanja njihovog nadređenog komandanta po područjima koja su oslobođena.“ Činjenica da je tačka 1 ovog naređenja, da li to, sa vojnog stanovišta, ukazuje na to da postoje problemi koje on pokušava da reši?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Činjenica da general Gotovina uključuje ovo uputstvo u svoje naređenje, svakako znači, sa vojnog stanovišta, da je bilo problema u tom području.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A to bi značilo, problemi u činjenici da su se vojnici samoinicijativno kretali po područjima koja su oslobođena bez znanja nadređenog komandanta. Je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da pogledamo sada donji deo.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: On zatim naređuje: „Preduzeti sve potrebne mere i maksimalno se angažovanje na sprovođenju vojno-disciplinskog ponašanja i održavanja reda u zoni odgovornosti i da se spreči paljenje i sve ostale protivzakonite radnje. Preduzeti odlučne mere protiv svakoga ko se ponaša nedisciplinovano.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas, sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Naređenje stupa na snagu odmah, a za njeno sprovođenje, ja određujem da su zaduženi komandanti direktno potčinjenih jedinica.“ Sada, ja ne znam da li želite da idemo dalje, ali složićete se sa mnom da su ova naređenja onda prosleđena podređenim komandantima. Imali smo kao primere dokazne predmete Odbrane broj D841, dokazni predmet Odbrane broj D644, dokazni predmet Odbrane broj D205, kao primere. Ovo su, na primer, naređenje, dokazni predmet Odbrane broj D644 koje komandant 142. prosleđuje nadole. Dokazni predmet Odbrane broj D205 je ono što komandant 113. prosleđuje nadole.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako bismo mogli da vidimo na ekranu...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK THEUNENS: Ako bih samo mogao da nešto kažem o ovom dokumentu, dokaznom predmetu Odbrane broj D204. Mislim da je važno primetiti da je on upućen komandantu operativne grupe Zadar, što u stvari povezuje događaje koji su se desili u Benkovcu nakon što su... ili su jedinice vojne oblasti Split preuzele kontrolu nad Benkovcem. I imamo dokument broj 2741 po Pravilu 65 ter na stranici 328 u drugom delu mog izveštaja, koji daje dodatni kontekst za to.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali vi ne znate da li dokument broj 2741 po Pravilu 65 ter bio osnova za ovo naređenje ili ne, zbog činjenice da je Benkovac spada unutar operativne grupe Zadar. Je li tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Ali, u stvari, u Benkovcu su bili problemi nakon ulaska jedinica koje su pripadale vojnoj oblasti Split i u vezi sa tim general Gotovina u svom naređenju. Dokument koji nosi broj 2741 po Pravilu 65 ter, opisuje probleme detaljno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali složićete se sa mnom da vi dajete samo delimično objašnjenje ovde, jer je to 5. Onda se 6. i 7. govori o problemima jer civili ulaze u Benkovac i izazivaju probleme, je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista. Ali ja mislim kada uvodimo pitanje, vi se pozivate na konkretni dokument, a ja sam mislio da je korisno da skrenem pažnju Pretresnom veću i na ostala dokumenta koja se bave istom temom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tačno. Ali mogu li vas zamoliti, ako je to moguće, da se pridržavate pitanja jer inače idemo po strani ako vi insistirate na tome da bi bilo korisno da vi nađete još dodatne stvari u svojim odgovorima.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas da postavite dokazni predmet Odbrane broj D841 na ekran. Gospodine predsedavajući, podsetili su me da sam pre pauze pokazao dokument koji po Pravilu 65 ter nosi broj 2305 i propustio sam da zatražim da se to uvede u spis. Ne znam da li Tužilaštvo već uvrstilo taj dokument u spis. Možda je već na njihovom spisku.

TUŽILAC WAESPI: Ja ću to da proverim, ali očigledno nemam prigovora.

SUDIJA ORIE: A gospodine Mišetiću, koji je to dokument...

ADVOKAT MIŠETIĆ: 10...

SUDIJA ORIE: 10. avgust.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Obaveštava se o propustima civilnih vlasti da se 5. avgusta sprovedu zadaci koji su im dodeljeni.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora, gospodine Waespi. Gospodine sekretare.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D982.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D982 se uvrštava u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je sada naređenje operativne grupe Šibenik koja prosleđuje naređenje generala Gotovine. Izdato je istog dana. Je li tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, tačno je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Samo da bismo mogli da pratimo kako su se stvari razvijale 10. avgusta, general Gotovina izdaje još jedno naređenje potčinjenim komandantima i ona se dalje prosleđuju. Pre pauze smo videli da se odeljenje za politička pitanja izdaje upozorenje 13. avgusta i to je izdato od strane pomoćnika za politička pitanja vojne oblasti Split političkim radnicima i to se sve dešava u periodu od tri dana. Sada bih želeo da malo razgovaramo o tome šta se u vojnom smislu dešavalo u zoni odgovornosti vojne oblasti Split između 11. avgusta i recimo 19. avgusta. Da li su bile u toku borbe, bilo kakve u kojima bi učestvovala vojna oblast Split te nedelje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja o tome govorim u svom izveštaju na engleskom, na stranici 146, to je drugi deo izveštaja, i ja tu kažem da je glavni zadatak bio čišćenje tog područja, drugim rečima, eliminisanje prisustva preostalih neprijatelja. 12. avgusta, a to je na osnovu dokaznog predmeta Tužilaštva broj P428, VRS izvodi ograničeni kontranapad u području Bosanskog Grahova. General Gotovina reaguje naređenjem za kontranapad bataljonima koji su pripadali 4. i 7. Gardijskoj brigadi. To je ponovo dokazni predmet Tužilaštva broj P428, kao i dokument koji po Pravilu 65 ter nosi broj 1128. Zatim, tu je naređenje od 13. avgusta od 7. Domobranskog puka za operaciju čišćenja. Bazirano na vojnom sistemu, mislim, vođenja i naređivanja, to naređenje je trebalo da dođe od komande koja je bila nadređena 7. Domobranskom puku, a to bi u tom slučaju bila komanda vojne oblasti Split. Ne znam da li želite da nastavim sa svojim izveštajem ili...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dozvolite da vam postavim jedno drugo pitanje. Vi ste ukazali na pravu temu. Koliko žrtava je imala hrvatska vojska tokom te nedelje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možda sam video podatke o žrtvama u dokumentima, ali se ne sećam tačno konkretnog podatka za tu nedelju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas dokument koji po Pravilu 65 ter nosi broj 1200.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je nedeljni operativni izveštaj vojne oblasti Split upućen glavnom štabu za period od 11. do 18. avgusta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako sada pogledamo prvu stranicu, govori se o ofanzivnim dejstvima neprijatelja u operativnoj grupi Vrba.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Neprijatelj aktivno koristi svoju artiljeriju, više raketnih bacača i tenkove u prednjem kraju odbrane, kao i u dubini teritorije u avgustu 1995. godine. Operativna grupa Sajković, 13. avgust 1995.godine, neprijatelj je delovao po prostoru planine Derala koristeći artiljeriju i pešadiju. Oko 6.30 sati, neprijatelj je probio prednju crtu odbrane i zauzeo pozicije Biljeg, Cigelj, Vidovića kosa.“

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIŠETIĆ: Zatim, da pogledamo sledeću stranicu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: 2.1. „Preduzete mere: 13. avgusta, jedinice operativne grupe Sajković, koje se nalaze na osmatračkom mestu, radile su na vraćanju izgubljenih pozicija i organizovanje protivnapada i trajnog osiguranja planine Derala.“ Sledeća tačka, 14. avgusta, izvode napadnu akciju vraćanja izgubljenih pozicija. 15. avgusta još jedinica su napale u pravcu Bosansko Grahovo i Resanovci. Da pogledamo na dnu, tačka 2.3: „Naši gubici u periodu izveštavanja.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas stranicu 3 u verziji na engleskom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Dana 13. avgusta 1995. godine, 14 pripadnika 141. brigade HV-a i jedan pripadnik 6. Dobrovoljačkog puka su ubijena, 2 pripadnika su teže ranjena, a 72 pripadnika su lakše ranjena i povređena kao rezultat neprijateljskog borbenog delovanja na pravcu Drvar-Grahovo-Derala-Knin. 15. avgusta, prilikom napadnih delovanja jedinica HV u opštem smeru prema Drvaru, dva pripadnika 126. Dobrovoljačkog puka su poginula, a dva pripadnika 4. Gardijske brigade HV-a su teže ranjena, gde su tri pripadnika 4. Gardijske brigade i dva pripadnika 113. Pešačke brigade su lakše ranjena.“ Sa vojnog stanovišta, gospodine Theunens, 15 žrtava u trodnevnom periodu, je značajan događaj, zar ne? Dakle 15 smrtnih slučajeva, posebno u vojnoj oblasti Split?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Jeste, i komandant bi preduzeo odgovarajuće akcije da se pokrene istraga da bi se utvrdili uzroci tako visokih gubitaka, i tada, očigledno, preduzeo mere da se izbegne ponavljanje tako velikih gubitaka.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ti veliki gubici, da li vam to ukazuje na to da su snage bosanskih Srba vodile ozbiljan kontranapad?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne nužno, jer moguće je, na primer, da su ti vojnici bili iznenađeni, da nisu bili upozoreni na nešto. Mogli su, na primer, da budu na liniji fronta na nekom nezaštićenom položaju, gde je artiljerijski... gde se granatiralo. Nisu bili upozoreni na vreme da odu na svoje utvrđene položaje i zbog toga su imali tako velike gubitke. Mislim da su stvari malo komplikovanije od vašeg zaključka, pa, tih 15 ljudi poginulo zato što je došlo do vrlo ozbiljnog napada.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Onda hajde da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P1131, gospodine sekretare, ako možete, dokazni predmet Tužilaštva broj P1131.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je dokument koji smo koristili u glavnom ispitivanju. To je naređenje koje je potpisao general Ademi u ime generala Gotovine. Kaže se: „Na osnovu ukazane potrebe u svrhu osiguranja taktičke dubine odbrane, od zaostalih ili ubačenih grupa neprijateljskih vojnika, naređujem: Komandant 72. Bataljona vojne policije hitno će hitno uputiti antiteroristički vod u područje Strmice sa zadatkom pretresa i čišćenja šireg područja Strmice od zaostalih ili ubačenih neprijateljskih grupa. 2. Pretres terena izvršiti u saradnji sa delovima 6. Dobrovoljačkog puka razmeštenim u području Strmice. 3. Precizan zadatak primiće komandant ATG po javljanju u komandu vojne oblasti Split, istureno komandno mesto Knin u Kninu. Rok

za izvršenje naređenja – odmah.“ Govorili ste nekoliko puta o dokumentima koji se ne mogu uzimati van konteksta. Kontekst ovog naređenja je da komandant vojne oblasti Split ima 14 žrtava u jednom danu. Je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa to je deo konteksta, da. Čini se da se to desilo u istom danu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sa vojnog stanovišta, da li vidite, s obzirom na to da je Strmica vrlo blizu području Bosanskog Grahova, i činjenicu da je do tih smrtnih slučajeva došlo u području Bosne, zašto bi komandant želeo da šalje jednu antiterorističku jedinicu duboku u teren iza njega da pretraži i čisti od preostalih i ubačenih neprijatelja, s obzirom da je imao 14 žrtava tog dana?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, komandant bi učinio ono što bi on nazvao zahvalnost. Uzimajući u obzir prirodu terena i prirodu neprijatelja koju očekuje, on koristi ono što on smatra najprikladnijom snagom ili jedinicom koju ima na raspolaganju, i zbog toga je on od svojih snaga koristio antiterorističku grupu 72. Bataljona vojne policije.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Kada govorimo o tome da operativni komandant koristi vojnu policiju, da li je ovo primer kako operativni komandant u jednoj vojnoj oblasti koristi vojnu policiju u borbi, kako bi mu pomogli u njegovoj odgovornosti kao operativnog komandanta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, jeste.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo naređenje o čišćenju terena nije se, složićete se, kao deo opšeg čišćenja nakon operacije *Oluja*, odnosilo na preostale jedinice RSK neophodno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja mislim, striktno govoreći, iz dokumenta se ne može zaključiti kojoj vojsci su pripadale te zaostale grupe, da li SVK ili VRS. Međutim, u kontekstu prethodnog dokumenta, da, to bi ukazivalo da se radilo o jedinicama VRS-a.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Theunens. Gospodine Theunens, molim vas, pogledajte sada dokazni predmet Tužilaštva broj P71.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Stranica 109. u engleskom, a na BHS-u 69. Opet nisam ponudio ovaj dokument na usvajanje, po pravilu 65 ter broj 1200, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare.

sekretar: To je dokazni predmet Odbrane broj D983, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D983 se uvrštava u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako pogledamo sada unos na desnoj strani monitora, a isto tako i na desnoj strani na hrvatskom.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To je opet unos koji ste vi pomenuli u toku glavnog ispitivanja. Tiče se generala Gotovine u vezi sa, kako se ovde kaže, „pripremana za zimu“, to je na sredini stranice.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da vidimo stranicu. Samo da pogledam sada.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, možda možete da mi pomognete. Tražim onaj unos gde se govori „oni će prezimiti u spaljenim kućama.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Sećam se tog unosa, ali, nažalost, nemam kod sebe odštampanu verziju. To mogu takođe da pogledam u svom izveštaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da okrenemo sledeću stranicu u engleskoj verziji, još jednom. Oprostite.

SVEDOK THEUNENS: Mislim da ja nisam izričito pomenuo taj unos o tome da treba provesti zimu u tim spaljenim kućama u svom izveštaju, nažalost.

TUŽILAC WAESPI: Mislim da sam to pronašao na stranici 359 izveštaja gospodina Theunensa: „16. avgusta 1995, general Gotovina je u toku dnevnih sastanaka sa svojim podređenim komandantima...“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, hvala, gospodine Waespi.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se kaže: „Jedinice koje spaljuju kuće boraviće tokom zime u tim kućama koje sada spaljuju.“ S obzirom na ono što se događalo tri dana pre toga, gde smo videli da su jedinice bile angažovane u borbama, pominjanje ovog mesta gde se nalaze te kuće, u smislu paljenja, radi se o Bosni, je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa ne mislim... ja ne mislim da se iz ovog unosa može izvući bilo kakav zaključak o tome, zbog toga što...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa dozvolite da vam kažem kakvo je moje tumačenje ovoga. Da je on govorio o kućama u Republici Hrvatskoj, ove jedinice... u Hrvatskoj nije postojala linija fronta gde bi oni morali da budu razmešteni po kućama, na teritoriji Republike Hrvatske 16. avgusta. Je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, opet mislim da se ne može izvući takav zaključak jer je sasvim moguće da nije bilo dovoljno kasarni ili odgovarajućih kasarni koje su već bile obezbeđene, u tom smislu, čak i u slučaju da je SVK napustio te kasarne koje su oni zauzeli, trebalo je proveriti da li su one bezbedne, tu bi bio potreban čitav niz logističkih stvari da se u njih ponovo useli. Ja ne mogu da se ovde izjasnim o tome da li postojeće kasarne ili druge zgrade u zoni vojne oblasti Split na hrvatskoj teritoriji bile dovoljne da se smeste sve jedinice vojne oblasti Split.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Onda, da li se može reći da vi ne znate da li on pri tome misli na paljenje kuća u Bosni ili paljenje kuća u Hrvatskoj, na osnovu tog odgovora?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sekretara da nam sada pokaže dokazni predmet 1D63-0118.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da porazgovaramo malo o onome što se dogodalo 18. avgusta. Ovo je izveštaj SIS-a koji ću vam pokazati, datum je 18. avgust 1995. godine. Vidite da... na sredini prve stranice, kaže se: „Na osnovu naređenja komandanta, operativna grupa Zapad, koju čine sledeće jedinice... “ i onda ih navodi.

ADVOKAT MIŠETIĆ: A zatim da pogledamo sledeću stranicu, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na sredini stranice se kaže: „Uočen je sledeći problem u OG Zapad.“ U drugom pasusu, kaže se: „Na osnovu do sada prikupljenih informacija, najlošije stanje je u 134. Dobrovoljačkom puku, a ogleda se u sledećem: ne funkcioniše linija komande unutar jedinice, komandant nema potrebni autoritet da sprovede naređenja dobijena od operativne grupe Zapad, pripadnici jedinice sistemski uništavaju i pale stambene objekte u zoni odgovornosti.“ Sada ćemo preskočiti pasus: „Pripadnici SIS-a upozoravali su tokom izvođenja borbenih aktivnosti, komanda OG Zadar je bila nadređena što je imalo za posledicu udaljavanje“ pa je nešto izbrisano, pripadnika jedinice (koji trenutno obavlja dužnost pomoćnika komandanta za SIS u garnizonu Benkovca), i rezervnog člana SIS iz 3. Bataljona 143. Dobrovoljačke od strane komandanta bataljona Željka Ušljebrika.“ Sledeća tačka: „Dolaskom u zonu odgovornosti OG Zapad, uočili smo da ista nije osigurana kontrolno-blokadnim punktovima vojne policije, što je imalo za posledicu veliki broj pripadnika jedinice u zoni odgovornosti sa privatnim ličnim vozilima, i već navedene incidente sa timom za vesti belgijske televizije . „Na osnovu našeg predloga od 19. avgusta 1995. godine, u 8 sati, uspostaviće se kontrolni punkt vojne policije na raskrsnici Knin-Gračac-Srb.“ Sada, 18. avgusta je informacija...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, samo da nešto pojasnim i mislim da je to bilo objašnjeno u izveštaju gospodina Theunensa, ali nazivi operativnih grupa su promenjeni nakon operacije *Oluja*.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle očigledno je da postoji problem sa 134. Dobrovoljačkim pukom. Komandant nije u stanju da izvršava naređenja koja ste vi pomenuli kao jedan od problema u sprovođenju naređenja. Hajde da pogledamo šta se desilo u 134.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako pogledamo sada dokazni predmet Tužilaštva broj P1143, molim vas. Gospodine predsedavajući, molim da se ovaj dokument obeleži, i nudim ga na usvajanje.

TUŽILAC WAESPI: Nemamo prigovora. Koji je datum na ovom dokumentu?

ADVOKAT MIŠETIĆ: 18. avgust. Mislim da to može podsetiti na ono uspostavljanje kontrolnih punktova 19. avgusta, jer se kaže: „uspostaviće se“, govori se kao o budućem događaju.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Molim sekretara da nam kaže broj.

sekretar: Časni Sude, to je dokazni predmet Odbrane broj D984.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D984 se uvrštava u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Imate naređenje ovde koje je korišćeno u glavnom ispitivanju, gospodine Theunens, za koje kontrolne punktove je general Ademi naredio da se prvo uspostave s obzirom na ovaj izveštaj SIS-a?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: M-hm.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U tački 1 se kaže: „Kontrolni punktovi će biti otvoreni od 19. Avgusta. Jedino će motorna vozila sa redovnim vozilima moći da prođu, dok je ulaz civilnim motornim vozilima u zonu strogo zabranjen. Izvoženje ratnog plena dozvoliti samo uz uredne spiskove potpisane od strane komandanata jedinica.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da pogledamo sledeći dokument, koji je, opet, dokazni predmet Tužilaštva broj P71, molim vas, to je u engleskom stranica 115... U stvari, izvinjavam se sekretaru. Molim da najpre vidimo drugi dokument. Izvinite još jednom. Molim sekretara da nam pokaže dokument po Pravilu 65 ter broj 860.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Nakon ovog izveštaja o tome kako komandant 134. nije u mogućnosti da sprovede naređenje i njihovim problemima, pored kontrolnih punktova vojne policije, ponovo vidimo jedno naređenje koje je potpisao general Gotovina: „Komisija koja treba da izvrši proveru. Angažujte ratni plen 134. Dobrovoljačkog uka. Za sprovođenje ovog zadatka, ja osnivam komisiju koja se sastoji od sledećih članova.“ Članovi komisije su navedeni.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da vidimo sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Osnovni cilj komisije bio je da se uporedi šta je sakupljeno i šta je popisano kao ratni plen u jedinici. Po izvršenom zadatku podneti pismeni izveštaj. Rok za izvršenje odmah.“ Gospodine Theunens, slažete li se sa mnom da na osnovu informacija od 18. avgusta, formirana je komisija koja je trebalo da izvrši inspekciju 134. Dobrovoljačkog puka, da bi se uporedilo da li imaju kod sebe onaj ratni plen koji se nalazi na spisku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to se može zaključiti iz ova dva dokumenta... iz ova dva dokumenta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine predsedavajući, molim da se ovaj dokument označi i usvoji u spis.

TUŽILAC WAESPI: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, dokazni predmet Odbrane broj D985.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D985 usvaja se u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sada sekretara da nam pokaže dokazni predmet Odbrane broj D650.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je naređenje koje je izdato sledećeg dana, a izdao je komandant operativne grupe Zapad: „Zbog uočenog narušenog reda i discipline, i povrede međunarodnog ugleda Republike Hrvatske, ovim naređujem...“ i zatim se kaže: „uspostaviti nadzor u svim jedinicama... preduzeti mere protiv paljenja objekata i ubijanja životinja... preduzeti disciplinske i krivične mere protiv neodgovornih pojedinaca. Za izvršenje ovog naređenja odgovorni su komandanti jedinica operativne grupe Zapad.“

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li, molim vas, da vidimo dno stranice u hrvatskom da bi se video potpis?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Još jednom, to je pukovnik Fuzul.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sada dokazni predmet Odbrane broj D884.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se kaže... a ja ću vam pokazati, ukoliko je potrebno, kroz jedan dokument koji je naknadno izdat i to u skladu sa ovim dokumentom, a on je takođe izdat 18. ili 19. Avgusta. Kaže se: „Na osnovu usmenog naređenja zamenika komandanta vojne oblasti Split, brigadira štaba Ademija, u cilju poboljšavanja kontrole i jačanja discipline u jedinicama vojne oblasti Split, svi komandanti jedinica u zoni odgovornosti operativne grupe Zapad, mogu po svojoj proceni otpustiti deo vojske iz svoje jedinice, prvenstveno otpustiti pojedince ili grupe, koji se ponašaju na način kojim narušavaju disciplinu i red.“

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li očekujete da ja nešto kažem?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne, ja ću vam postaviti pitanje kad prođemo kroz dokumente.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, ali ovde se radi o ključnom pitanju.

SUDIJA ORIE: Molim vas da zapamtite koje je to ključno pitanje. Sačekajmo da gospodin Mišetić završi. Ako budete smatrali, s obzirom na pitanje koje vam bude postavio da je to i dalje ključno pitanje, onda ćete to uključiti u svoj odgovor. Ukoliko smatrate da ključno pitanje nije u vezi sa njegovim pitanjem, onda nam, molim vas, to kažite.

SVEDOK THEUNENS: U redu, časni Sude.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sada da pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D885.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovde sada vidimo naređenje koje je prosleđeno naniže ka komandantu 134. i kaže se: „Moguće je otpustiti delove iz jedinica. Prvenstveno otpustiti pojedince i grupe koji, svojim ponašanjem, narušavaju red i disciplinu u jedinici, i kao takvi,

bitno utiču na izvršavanje borbenih zadataka.“ Izvinjavam se što kroz ovo brzo prolazim, ali bih hteo da završim sa ovom oblašću pre kraja dana. Hteo bih sada da vam pokažem dokument na koji ćemo se pozivati. To je dokument na osnovu rezultata one inspekcije koju je izvršio Glavni štab vojne oblasti Split i koje je završeno 30. oktobra 1995. godine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sekretara da nam da dokument po Pravilu 65 ter 1335. Najpre da pogledamo 5. Stranicu na engleskom, molim vas, to je stranica 3 na hrvatskom. Dakle dve stranice ranije na hrvatskom. Da.

SUDIJA ORIE: Da li možemo da na ekranu vidimo i engleski?

sekretar: Časni Sude, moguće je da nemamo u elektronskoj sudnici engleski prevod.

TUŽILAC WAESPI: Ja to imam u elektronskoj sudnici, kada otvorim po Pravilu 65 ter.

SUDIJA ORIE: Da, ali puštanje u opticaj u elektronskoj sudnici je jedan posebni postupak koji se mora izvršiti. Dok čekamo možemo da iskoristimo ovo vreme. Gospodine Theunens, vi ste ranije rekli da je postojalo neko ključno pitanje. Ako je to ključno pitanje otpuštanje aktivnih vojnih obveznika, umesto istrage o odgovornosti u krivičnom kontekstu, Pretresno veće nije sasvim neupućeno i čulo je neke podatke o tom pitanju, koji bi bio pravi način reagovanja u ovom slučaju i da li je, na osnovu činjenica, teža kazna da se ljudi pošalju kući, umesto da se nad njima vrši istraga ili pak da se smanji njihova plata za 10 procenata na primer. Prema tome, Pretresno veće ima o tome već nekih saznanja, ako ste na to mislili. Ja ne želim da se o ovome razgovara, već samo popunjavam vreme dok čekamo...

SVEDOK THEUNENS: To je samo dodatni aspekt. To je, to je moje razumevanje...

SUDIJA ORIE: Ne, ne. Ja sam samo hteo da vam kažem da je ovo stvar sa kojom je Pretresno veće upoznato a ne da se o tome detaljno priča. I ja bih voleo...čak gospodinu Mišetiću, ali kasnije u odgovorima na pitanja ili daljem dodatnom ispitivanju, vi imate neke informacije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući. Predlažem da pokažemo englesku verziju preko programa *Sanction* za sada.

SUDIJA ORIE: Hajde da pogledamo kroz sistem *Sanction*.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, jedan od zaključaka, ako pogledate „planske inspekcije“.

SUDIJA ORIE: Izgleda kao da sada... da, u redu.

SVEDOK THEUNENS: M-hm.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: „Planske inspekcije i kontrole nisu u potpunosti uspostavljene u oslobođenim područjima, za sada, ali, postignut je značajan napredak u

sprečavanju krađe, uništavanju kuća i slično, što bi trebalo i dalje da bude prioritet i trajni zadatak.“ Posebno bih vam skrenuo pažnju na jedan deo o tome šta se dogodilo sa 134. Pukom.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da vidimo 37.stranicu, dno stranice.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se govori o izveštavanju o inspekciji 134: „Po naređenju ministra odbrane na osnovu predloga koji je podnela operativna grupa i naređenja iz vojne oblasti Split, odobren je broj puka od 581 vojnika. Nakon demobilizacije, taj broj je smanjen na 579. Struktura puka je prilagođena u skladu s tim. Prema komandantovom naređenju... puk je poslao 392 člana na odsustvo. 187 preostalih članova u jedinicama angažovani su na raščišćavanju objekata i kasarni, prikupljanju ratnog plena i inženjerijskom pregledu...“ Sledeći paragraf: „Komanda puka nije u punom sastavu, onako kako se to predviđa planom...“ Recite mi koliko uobičajeno ima ljudi u ovom puku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da je u prethodnom unosu rečeno nešto o... ako pogledamo dno stranice 37. Stanite. Brojno... ili odobreni broj vojnika u puku je bio 581, po ovom dokumentu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A koliki je bio njihov broj u toku operacije *Oluja*?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To moram da proverim iz svog izveštaja. Ne znam napamet, ali imam taj dokument.

SUDIJA ORIE: Pored toga što vi imate taj dokument, mogu još i da vam kažem da imate na raspolaganju 72 časa da ih pregledate.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude.

SVEDOK THEUNENS: Pa, trebalo bi da budem brži.

SUDIJA ORIE: Da, imate 72,5 časova zbog toga što završavamo za danas.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mogu li bar da dobijem oznaku za dokaz i ponudim na usvajanje, gospodine predsedavajući?

TUŽILAC WAESPI: To je prilično dugačko, ali nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: To je prilično dugačko. Ako se dodatna redakcija dužine... ne kažem da to može da se postigne, ali mogli biste bar da razmotrite to, gospodine Mišetiću.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Naravno, bez da se izgubi kontekst. Gospodine Theunens, hteo bih da vam sada dam uputstva, kao što sam to činio ovih dana, da ni sa kim ne treba da razgovarate o svom svedočenju, ovom dosadašnjem ili onom koje će uslediti. Voleli bismo da vas opet vidimo ovde u ponedeljak popodne. Sada završavamo sa radom i nastavljamo u ponedeljak, 1. decembra u 14.15 časova u istoj sudnici.

Sednica je završena u 13.48 h.

Nastavlja se u ponedjeljak, 1. decembra 2008, u 14.15 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje